

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра - Торговельного підприємництва, товарознавства
та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти - перший (бакалавр)

Спеціальність - 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма - Підприємництво і торгівля, товарознавство
та експертиза в митній справі

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Оцінка інвестиційної привабливості проекту будівництва підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл»

КРБ.ТПТ та УБ. 1.577-03.П.2.6.

Здобувач _____ Захарченко Дар'я Ігорівна
Підпис

Керівник _____ к.е.н., доц. Карпінська Г.В.
Підпис

Кваліфікаційна робота допускається до захисту
Рішення кафедри від 02.06.2025 р., протокол №16

Завідувач кафедри ТПТтаУБ _____ Наталія БАСЮРКІНА
(підпис)
Одеса - 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи(роботи)	Примітки
1	Розробка теоретичного розділу	26.09.2024 – 26.10.2024	Виконано
2	Розробка аналітичного розділу	28.10.2024 - 28.12.2024	Виконано
3	Розробка розрахункового розділу і	06.01.2025 – 6.03.2025	Виконано
4	Розробка інших складових роботи	10.03.2025 – 10.04.2025	Виконано
5	Розглядання науковим керівником чорнового варіанту роботи	11.04.2025- 25.04.2025	Виконано
6	Доопрацювання роботи з урахуванням пропозицій наукового керівника та підготовка її у чистовому варіанті	26.04.2025- 15.05.2025	Виконано
7	Розглядання науковим керівником чистового варіанту дипломної роботи та підготовка до малого захисту	16.05.2025 - 26.05.2025	Виконано
12	Проходження малого захисту, рецензування і підготовка до захисту	27.05.2025 - 02.06.2025	Виконано
13	Захист КРБ	24.06.2025	Виконано

Здобувач-дипломник

Дар'я ЗАХАРЧЕНКО

Керівник проекту

Ганна КАРПІНСЬКА

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник Захарченко Д.І.

ПІБ

Підпис

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра містить 113 сторінок, 27 таблиць, список літератури з 55 найменувань, 1 додаток

Актуальність теми. Інвестиційна діяльність виступає ключовим чинником економічного зростання та відіграє вагомую роль у господарській діяльності підприємств. Для кожного суб'єкта підприємництва надзвичайно важливо здійснювати інвестиції розумно й цілеспрямовано.

Оскільки інвестиції, в першу чергу, спрямовані на забезпечення процесу розширеного відтворення, важливо враховувати специфіку інвестиційних проєктів, які зазвичай потребують тривалого періоду підготовки та реалізації.

У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження теоретико-методичних основ обґрунтування інвестиційної привабливості проєктів.

Мета роботи. Метою дослідження є систематизація, узагальнення та вдосконалення теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання інвестиційної привабливості проєкту будівництва підприємства з виробництва кондитерської продукції в м. Ізмаїл.

Відповідно до мети роботі поставлені і вирішені такі наукові завдання:

- досліджено теоретичні та методичні засади щодо розкриття сутності та класифікаційних ознак інвестиційних проєктів, а також оцінювання їх економічної ефективності;
- проаналізовано сучасні тенденції, проблеми виробничої та збутової діяльності підприємств кондитерської галузі України, а також рівень конкуренції на вітчизняному та локальному рівнях з позиції доцільності здійснення проєкту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл;
- проведено техніко-економічне обґрунтування і розрахунки щодо реалізації проєкту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл.

Об'єкт дослідження: виробничо-господарська діяльність підприємств кондитерської промисловості в контексті оцінки їхньої інвестиційної

привабливості та доцільності здійснення інвестиційних проектів будівництва нових підприємств.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів інвестиційної та виробничо- господарської діяльності підприємств кондитерської промисловості України.

Методи дослідження: абстрактно-логічний і аналітико-порівняльний методи (для визначення сутності категорій «інвестиції», «інвестиційний проект», «інвестиційна привабливість», стратегія, інвестицій, інвестиційної привабливості, при вивченні тенденцій розвитку підприємств у вітчизняній економіці); метод групування (для класифікації видів інвестицій); статистичного, порівняльного аналізу (при визначенні стану підприємств та оцінці їх інвестиційної привабливості).

Одержані результати можуть бути використанні на підприємствах, як заходи з диференціації асортименту кондитерських виробів і розширення виробництва.

Рік виконання роботи – 2025.

Рік захисту роботи – 2025.

SUMMARY

Bachelor's Qualification Work contains 113 pages, 27 tables, 55 bibliography of titles, 1 applications.

Relevance of the topic. Investment activity is a key factor in economic growth and plays a significant role in the business operations of enterprises. It is crucial for every business entity to make investments wisely and purposefully. Since investments are primarily aimed at ensuring the process of expanded reproduction, it is important to consider the specifics of investment projects, which typically require a long preparation and implementation period. In this regard, the study of theoretical and methodological foundations for justifying the investment attractiveness of projects gains special importance.

Purpose of the work. The aim of the research is to systematize, summarize, and improve the theoretical, methodological, and practical foundations for evaluating the investment attractiveness of a project for the construction of a confectionery enterprise in the city of Izmail.

In accordance with the aim, the following scientific tasks were set and solved:

- the theoretical and methodological principles for revealing the essence and classification features of investment projects as well as evaluating their economic efficiency were studied;
- current trends and issues in the production and sales activities of confectionery enterprises in Ukraine were analyzed, along with the level of competition at both national and local levels to assess the feasibility of implementing the confectionery factory construction project in Izmail;
- a technical and economic justification and calculations for the implementation of the confectionery enterprise construction project in Izmail were carried out.

The object of the study production and economic activity of confectionery industry enterprises in the context of evaluating their investment attractiveness and the feasibility of implementing investment projects for new enterprises.

The subject of the study set of theoretical, methodological, and practical aspects of investment and production-economic activity of confectionery industry enterprises in Ukraine.

Research methods: Abstract-logical and analytical-comparative methods (to define the essence of the categories "investment", "investment project", "investment attractiveness", investment strategy, investment attractiveness when studying development trends of enterprises in the national economy); grouping method (for classifying types of investments); statistical and comparative analysis (for assessing the state of enterprises and evaluating their investment attractiveness).

The obtained results can be used by enterprises as measures to diversify the assortment of confectionery products and expand production.

The year of implementation of work - 2024.

The year of presentation of work – 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЕКТІВ	11
1.1. Економічна сутність та класифікація інвестиційних проєктів	11
1.2. Інвестиційна привабливість країни, галузі, підприємства проєкту	17
1.3. Методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів	17
РОЗДІЛ 2. КОНДИТЕРСЬКА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ	26
2.1. Сучасні тенденції та проблеми виробництва кондитерської продукції в Україні	42
2.2. Характеристика кондитерських підприємств України в аспекті їх інвестиційної привабливості та конкуренції	48
2.3. Основні тренди розвитку виробництва кондитерських виробів	58
РОЗДІЛ 3. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ РОЗРАХУНКИ ПРОЕКТУ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М. ІЗМАЇЛ	48
3.1. Обґрунтування доцільності проєкту будівництва підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл та розрахунок плану виробництва.	62
3.2. Планування інвестиційних витрат	70
3.3. Розрахунок ефективності проєкту будівництва підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл	80
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ	85
4.1. Вимоги безпеки щодо розміщення виробничого обладнання та його обслуговування	85
4.2. Електробезпека при реалізації технології	87
4.3. Шляхи евакуації	88
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	100
Додатки	102

ВСТУП

Інвестиційна діяльність виступає ключовим чинником економічного зростання та відіграє вагомую роль у господарській діяльності підприємств. Для кожного суб'єкта підприємництва надзвичайно важливо здійснювати інвестиції розумно й цілеспрямовано. Вкладення капіталу в реалізацію різноманітних проєктів спрямоване на досягнення визначених стратегічних цілей відповідно до обраного курсу розвитку підприємства. Цілями інвестування можуть бути зростання прибутковості виробництва, оновлення обладнання, що призводить до підвищення ефективності, розширення виробничих потужностей, завоювання нових ринків, технологічні інновації тощо.

Оскільки інвестиції, в першу чергу, спрямовані на забезпечення процесу розширеного відтворення, важливо враховувати специфіку інвестиційних проєктів, які зазвичай потребують тривалого періоду підготовки та реалізації.

У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження теоретико-методичних основ обґрунтування інвестиційної привабливості проєктів.

Метою дослідження є систематизація, узагальнення та вдосконалення теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання інвестиційної привабливості проєкту будівництва підприємства з виробництва кондитерської продукції в м. Ізмаїл.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні та методичні підходи до розкриття сутності, структури та оцінювання інвестиційної привабливості;
- вивчити сучасні тенденції розвитку підприємств кондитерської галузі України, зокрема ризики та перспективи їхнього зростання через запровадження інноваційних проєктів;
- провести техніко-економічне обґрунтування і розрахунки щодо реалізації проєкту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл.

Об'єкт дослідження — виробничо-господарська діяльність підприємств кондитерської промисловості в контексті оцінки їхньої інвестиційної привабливості та доцільності впровадження інновацій.

Предмет дослідження — сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств.

Методологія дослідження ґрунтується на засадах сучасної економічної науки, логістики, чинному законодавстві України. Використано метод порівняння (для аналізу динаміки за роками), графічний метод (для візуалізації ринкових показників галузі).

Інформаційна база включає статистичні дані, наукові праці українських і зарубіжних фахівців, фінансову й статистичну звітність підприємств, результати опитувань економічних агентів та електронні джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЕКТІВ

1.4. Економічна сутність та класифікація інвестиційних проєктів

Інвестиції як економічна категорія мають широке та багатогранне значення. Під ними розуміють усі форми майнових і немайнових (інтелектуальних) цінностей, які спрямовуються в різні сфери підприємницької або іншої діяльності з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту. У цьому контексті інвестиційний проєкт можна розглядати як цілісну систему дій інвестора, що передбачає комплексне та раціональне планування із залученням людських, матеріальних та інших ресурсів для досягнення економічного й соціального розвитку.

Сучасна економічна наука та чинне законодавство України пропонують різноманітні підходи до тлумачення поняття «інвестиційний проєкт». Наприклад, згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційний проєкт — це комплекс організаційно-правових, управлінських, фінансових, аналітичних і технічних заходів, що формалізовані у вигляді планово-розрахункової документації та спрямовані на обґрунтування й реалізацію інвестицій. У Законі «Про режим іноземного інвестування» інвестиції розглядаються як цінності, вкладені з метою одержання доходу або соціального ефекту.

Відомий український економіст І.О. Бланк визначає інвестиційний проєкт як комплекс дій, які потребують капіталовкладень для майбутнього прибутку або суспільного ефекту. Бізнес-словники ж інтерпретують інвестиційний проєкт як довгострокове вкладення капіталу з метою реалізації бізнес-ідеї та отримання стабільного доходу. Таким чином, об'єднуючи підходи різних авторів, можна дійти до уточненого формулювання:

інвестиційний проєкт — це сукупність підготовчих заходів, документального обґрунтування й практичних дій, які здійснює інвестор для реалізації інвестиційного плану з метою досягнення прибутковості або соціального ефекту в майбутньому.

Кожен проєкт має чітко визначену мету й проходить низку етапів, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення. Структурно процес реалізації інвестиційного проєкту поділяється на стадії:

1. Передінвестиційна — підготовка, планування та розробка проєкту.
2. Інвестиційна — безпосередній запуск і реалізація.
3. Експлуатаційна — етап функціонування, отримання прибутку, повернення інвестицій та можливий спад активності.

Інвестиційні проєкти, залежно від поставлених цілей, поділяються на виробничі, науково-технічні, комерційні, фінансові, економічні та соціально-економічні.

На відміну від поточної діяльності, інвестиційні проєкти характеризуються визначеною тривалістю, завершеністю та структурованістю. Їх реалізація завжди пов'язана з двома ключовими обмеженнями — часом і вартістю. Саме тривалість виконання та ресурсна складова визначають життєвий цикл інвестиційного проєкту.

Менеджери, так і інші фахівці, що беруть участь в проєкті, впродовж всього періоду виконання і використання ресурсів (людських, матеріальних, фінансових, технічних і т.д.) постійно зайняті під час виконання. Для цього їм потрібні адекватні інструменти і методи, як для правильних розрахунків як для тимчасових ресурсних параметрів так і для постійного моніторингу та контролю.

Тому, аналіз інвестиційних проєктів як предмет вивчення є сукупністю прийомів і рекомендацій щодо розробки й експертизи проєкту з метою визначення ступеня його повноти, імовірності, реалістичності й доцільності.

Проектний аналіз передбачає дослідження таких його ключових аспектів, як [6, с. 4]:

- Технічний (можливість технічної реалізації проекту).
- Екологічний (ступінь впливу на навколишнє середовище).
- Комерційний (потенційний попит на продукт проекту).
- Фінансовий (фінансова життєздатність проекту та повернення витрат на його реалізацію).
- Економічний (ефективність проекту).
- Соціальний (спосіб вирішення соціальних проблем та ступінь врахування інтересів різних соціальних груп).
- Інституційний (ступінь сприяння зовнішнього оточення проекту його реалізації).

Під час аналізу інвестиційного проекту спочатку досліджують інвестиційну ідею, далі безпосередньо ідентифікують проект враховуючи зовнішні та внутрішні умови, проводять комплексний аналіз інвестиційного проекту, що завершується формуванням його підсумкової оцінки і рекомендацій інвестору щодо ухвалення рішення з його інвестиційного наміру.

Відповідності між етапами проекту і процесами, що відбуваються в інвестиційному проекті представлено на рис. 1

Основні етапи в інвестиційному проекті:

- ідея проекту бере свій початок на початковій стадії проекту і може бути сформульована первинною організацією або іншими ініціаторами. Метою цього етапу є прийняття проекту. Виготовлення, яке повинно враховувати ресурси необхідні для здійснення проекту, який синтезується в основному в фінансових ресурсах, а й досягнення рішення про переваги ініціювання проекту.
- попереднє дослідження передбачає аналіз потенціалу проекту, створення етапів і результатів, які будуть отримані, створення

альтернативних рішень і можливостей його виконання з економічної, політичної і соціальної точки зору.

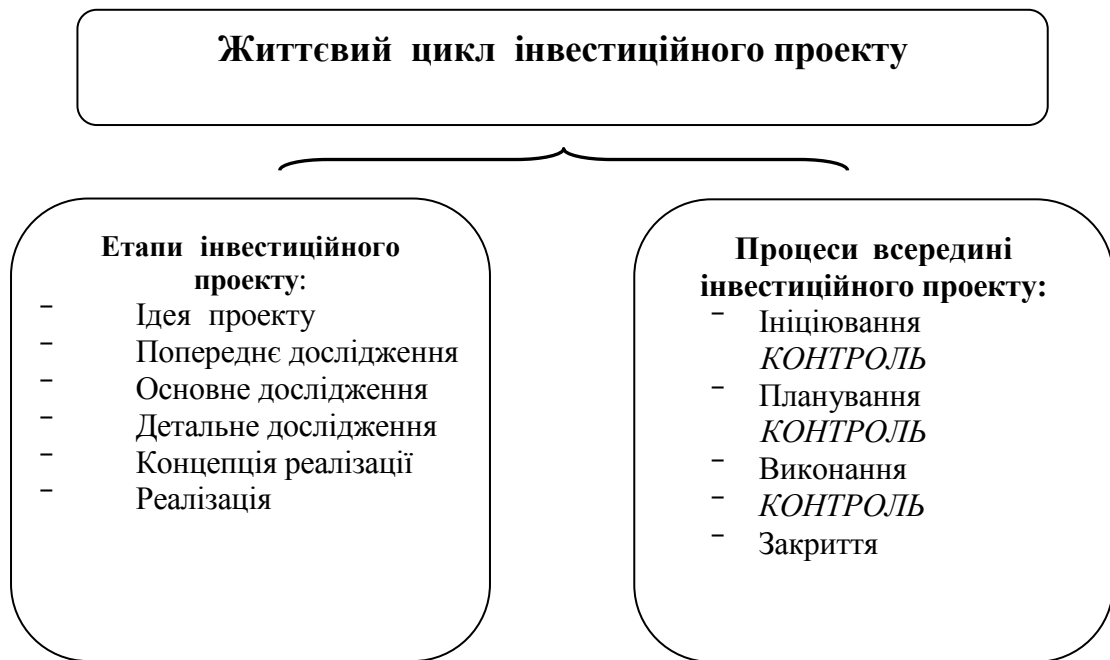

Рис. 1.1. Відповідність між етапами і процесами інвестиційних проектів [7]

Крім того, цей етап передбачає виявлення і встановлення лімітів, аналіз середовища, перевірка здійсненності проекту і його глобального планування. Він також включає адекватну перевірку і аналіз, надання пропозицій для реалізації проекту. основне дослідження передбачає розробку комплексної концепції та ілюструється вибір найбільш адекватного варіанту з точки зору доцільності та балансу між вартістю і прибутком, визначення детальних проектів, деталізація підрозділів проекту, створення свого інтерфейсу з контекстом загального проекту, вироблення рекомендацій по всіх підгрупах проекту. Всі ці етапи цієї фази включають в себе системний підхід, а саме через моніторинг адекватного виду контролю і впливу остаточних рішень за результатами контролю.

стадія детального дослідження передбачає деталізацію процедур будівництва, детальний опис всіх під проектів, завдань для кожного учасника, в тому числі обчислення і створення бюджетів.

централізація результатів етапів проектів, представлених вище, відбувається на етапі розробки концепції інвестиційного проекту, метою якого є ідентифікація та створення рішень, необхідних документів, організаційних структур і нормативних актів з акцентом на наступні основні витрати відповідно до цілей.

реалізація представляє собою останній етап інвестиційного проекту, і має на увазі практичне застосування всіх завершених етапів. Тепер можна побачити, як оформлення документів і концепція проекту стає зрозумілою для користувача. Уздовж реалізації та практичного виконання проекту можуть виникнути ситуації, в яких вся система проекту схильна до однієї або декількох переоцінок, які накладаються системами управління адекватними на цій стадії.

В сучасній літературі є різні підходи до класифікації інвестиційних проектів. Зокрема, для реалізації інвестиційної політики регіону та оцінювання інвестиційної привабливості інвестиційного проекту запропоновано наступну класифікацію інвестиційних проектів:

За цілями інвестування:

- приріст обсягу продукту;
- розширення (відновлення) асортименту продукту;
- підвищення якості та конкурентоспроможності продукту;
- зниження собівартості продукту;
- вирішення соціальних, економічних та інших завдань.

За строками реалізації:

- короткострокові з періодом реалізації до 1 року;
- середньострокові з періодом реалізації від 1 до 3 років;
- довгострокові з періодом реалізації більше 3 років.

За обсягами необхідних інвестиційних ресурсів

- понад: 3 мільйони євро - для суб'єктів великого підприємництва;
- 1 мільйон євро - для суб'єктів середнього підприємництва;

- 500 тисяч євро - для суб'єктів малого підприємництва.

За кількістю створених робочих місць понад:

- 150 - для суб'єктів великого підприємництва;
- 50 - для суб'єктів середнього підприємництва;
- 25 – для суб'єктів малого підприємництва. За передбаченою схемою

фінансування:

- кошти державного бюджету чи місцевого бюджету;
- за рахунок внутрішніх джерел;
- за рахунок зовнішніх джерел;
- за змішаною формою фінансування. За масштабом:
- державні;
- обласні;
- місцеві.

За характером та сферою (сектором) діяльності наведено у табл. 1.

Таблиця 1.1.

Вибір сектора для інвестування

1. Наука і технології	1.1. Дослідження і розробки, інновації
	1.2. ІТ-технології
	1.3 Інші інформаційні послуги
2. Енергетичний комплекс	2.1. Відновлювані джерела енергії
	2.2 Традиційна енергетика
	2.3. Енергетика і інфраструктура видобутку електроенергії
	2.4 Паливо
3. Транспорт	3.1. Транспортні засоби та транспорт
	3.2. Транспортні розв'язки та мережі
	3.3. Міські мобільні проекти
	3.4. Новітні технології і екологічний транспорт
4. Соціальна інфраструктура	4.1. Людський капітал та освіта
	4.2. Охорона здоров'я
	4.3. Культурна і творча діяльність
	4.4. Туризм
	4.5. Соціальна інфраструктура
5. Ресурси і навколишнє середовище	5.1. Природні ресурси та ефективність їх використання
	5.2. Стійкість до зміни клімату та охорони навколишнього середовища
	5.3. Зміна клімату
6. Галузева	6.1. Малий і середній бізнес

Сьогодні інвестиційна діяльність підприємств здійснюється в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів, тому під час інвестиційного проектування особливої уваги набувають проблеми вибору та економічного обґрунтування доцільності використання інвестиційних ресурсів з різних джерел фінансування.

1.5. Інвестиційна привабливість країни, галузі, підприємства проекту

В умовах конкуренції за інвестиційні ресурси на перший план виходить питання вибору об'єкту інвестування та створення сприятливих умов для реалізації інвестиційних проектів. Проблемами підвищення та аналізу інвестиційної привабливості країни, регіону, підприємства, проектів, та розробкам і вдосконаленню методик її оцінки присвячено багато робіт таких науковців: І.О. Бланк, А. Г. Загородній, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська, Т.В. Майорова, П. Т. Саблук, В. Г. Федоренко та ін.

Термін «інвестиційна привабливість» у теорії як правило розкривається по відношенню до конкретного об'єкту: регіон, галузь, країна, підприємство, проект. Інвестиційну привабливість необхідно розглядати як певну властивість, якість, як складне економічне поняття, що має системний характер. Відтак багато дослідників [16, с.58; 5, с.235; 6, с.392; 8, с.42] визначають її як узагальнюючу характеристику. Наприклад [11, с.400], інвестиційна привабливість розглядається як інтегральну характеристику окремих підприємств – об'єктів майбутнього інвестування з позиції перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості. Таке визначення достатньо містке, воно пов'язує інвестиційну привабливість як із внутрішнім, так і з зовнішнім середовищем підприємства, тобто інвестиційна привабливість пов'язується як із особливостями самого підприємства, так і з особливостями галузі, регіону, країни. В ряді визначень

враховується сукупність умов інвестування, наприклад: «інвестиційна привабливість визначається інтегральною сукупністю критеріїв дієвості умов інвестування, які забезпечують особистий інтерес інвесторів до вкладення капіталу з метою його примноження або отримання соціального ефекту [16, с.8]». До позитивів даного визначення слід віднести відображення позиції суб'єкта інвестиційного процесу.

Поняття сприятливості, привабливості мають суб'єктивний відтінок. Різними особами, що приймають рішення, вони можуть сприйматись по-різному. Визначальною, наприклад, може стати схильність цих осіб до ризику. І. О. Бланк пропонує розглядати терміни „схильність до інвестування” та „перевага ліквідності”, які використовуються для дослідження інвестиційних процесів на макроекономічному рівні, з позиції підприємства. В його трактуванні [11, с.38] під „схильністю до інвестування” необхідно розуміти умови реалізації заощаджень суб'єкта господарювання в інвестиційному процесі або формування підприємством інвестиційного попиту за рахунок використання власних інвестиційних ресурсів, а під терміном „перевага ліквідності” – формування господарюючим суб'єктом за рахунок власних заощаджень страхового запасу грошових коштів та товарно-матеріальних цінностей, що не залучаються в інвестиційний процес у наступному періоді. Схильність до інвестування може змінюватися і залежить від ряду факторів.

Факторний аналіз забезпечує системне вивчення різноманітних впливів, їх комплексну оцінку, пізнання та взаємозумовленість і дозволяє глибоко дослідити об'єкт. Те, що інвестиційний клімат визначається впливом певних факторів, визнається практично всіма дослідниками. Іноді під факторами розуміють оточення проекту. Наприклад, економічні, фінансові, валютні, кредитні, конкурентні фактори формують зовнішнє оточення (середовище) [13, с.164].

Отже, інвестиційна привабливість формується під дією взаємопов'язаного комплексу законодавчо-нормативних, організаційно-економічних, соціально-політичних та інших факторів, що визначають умови діяльності в окремій країні, регіоні, місті [19, с.99].

З позиції аналізу доцільним є розподіл факторів за рівнями, на яких розглядається інвестиційна привабливість. Загалом інвестиційну привабливість можна визначати на рівнях – від оцінки господарюючої економічної одиниці до оцінки політичної та макроекономічної ситуації: на рівні країни, галузі, регіону та конкретного об'єкта впровадження. В.Г. Федоренко виділяє також рівень окремого виду діяльності, на якому інвестиційну привабливість ставить у залежність від важливості галузі, характеристики споживання продукції галузі, соціальної значущості сфери діяльності, фінансових умов роботи галузі [21, с.19].

На рівні галузі інвестиційна привабливість характеризується перспективами розвитку галузі, значимістю в економіці України, забезпеченістю зростання за рахунок власних ресурсів, рівнем державної підтримки, рівнем конкуренції тощо. Вона залежить від величини використаних активів, величини чистого прибутку, рівня попиту на продукцію галузі, наявності кваліфікованих кадрів, темпів НТП у галузі, забезпеченості перспектив розвитку галузі фінансовими ресурсами, рівня інфляційної захищеності продукції галузі, рівня конкуренції і відсоткових ставок за кредитами.

Інвестиційна привабливість регіонів оцінюється за такими ознаками [11, с.99]: рівень загальноекономічного розвитку регіону; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону; демографічна характеристика регіону; рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону; рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків.

При оцінці рівня регіону, галузі чи країни в однаковому розумінні поряд із терміном «інвестиційна привабливість» використовується термін

«інвестиційний клімат». Останній визначається як середовище, в якому відбуваються інвестиційні процеси. «Сприятливість інвестиційного клімату» рівнозначне «привабливості інвестиційного середовища». Загалом інвестиційна привабливість зовнішнього середовища залежить від його стабільності, яка визначається звичністю подій, їх передбачуваністю та темпами зміни.

Інвестиційна привабливість підприємства характеризується [21, с.19 -21]: виробничою базою; технічною базою; номенклатурою продукції, що випускається; виробничою потужністю, можливістю нарощування обсягів виробництва; місцем підприємства в галузі, на ринку; рівнем монопольності підприємства; дирекцією; схемою управління; чисельністю персоналу, його структурою, заробітною платою; статутним капіталом, власниками підприємства; номінальною і ринковою ціною акцій, розподілом пакета акцій; структурою витрат на виробництво, рентабельністю основних видів продукції; обсягом прибутку та його використання у звітному періоді; фінансами підприємства.

Всі фактори, що визначають інвестиційну привабливість підприємства як об'єкта інвестування, можна поділити на дві групи: фактори об'єкта і фактори інвестора. При такому розподілі фактори об'єкта – це практично фактори, що визначають інвестиційну привабливість підприємства, а фактори інвестора – це фактори, що визначають ефективність самого проекту. Цікавим є те, що такий розподіл вказує на двох різних суб'єктів. Проте цілком очевидно, що їх значно більше. Якщо розглядати середовище підприємства як поєднання економічних, соціальних та екологічних умов його діяльності, то інвестиційну привабливість можна визначити як відповідність інвестиційного проекту інтересам таких суб'єктів, як власники, менеджери, наймані працівники, кредитори та інвестори, суспільство. Серед таких інтересів можна виділити такі [19, с.27]: наскільки інвестиція здатна забезпечити збереження вкладеного капіталу та

підвищення його рентабельності (для власників капіталу); чи буде забезпечене збереження та повернення кредиту (для кредиторів); наскільки інвестиція здатна забезпечити збереження робочих місць, безпеки праці тощо (для найманих працівників); як вплине реалізація інвестиції на показники ефективності роботи підприємства, участь у прибутку, владу, престиж тощо (для менеджерів); як вплине реалізація інвестиції на зайнятість, екологію, податки тощо (для суспільства).

Очевидно, що серед усіх рівнів інвестиційної привабливості рівень підприємства найбільш значущий. Підприємство являє собою базу реалізації інвестиційного проекту. Тому без визначення спроможності реалізації проекту на конкретному підприємстві неможливо дати загальну оцінку привабливості проекту [12, с.45].

Оскільки, як зазначалось вище, дослідження інвестиційної привабливості стосуються переважно підприємства, то поза увагою залишається значна частина критеріїв, що впливають на прийняття інвестиційного рішення. Ці критерії, як правило, враховуються окремо при оцінці ефективності інвестиційних проектів. Враховуючи викладене, інвестиційну привабливість запропоновано визначати як узагальнюючу характеристику умов та результатів реалізації інвестиції, що формуються під дією зовнішніх та внутрішніх факторів, з позиції їх відповідності критеріям ефективності та безпеки, системі цінностей та пріоритетів інвестора. Умови реалізації проекту включають у себе всі аспекти, що можуть визначати результат реалізації інвестиційного проекту (державна політика, стан галузі, ринкова кон'юнктура, організаційно-технічний рівень та фінансовий стан підприємства тощо). Ці умови визначаються впливом залежних та незалежних факторів.

Об'єктивні фактори, з одного боку, є результатом дії економічних законів і їх можна спрогнозувати, врахувати. З другого боку, вони можуть бути поза сферою дії економічних законів і не піддаватись прогнозуванню взагалі або тільки частково. В обох випадках вони

можуть вплинути на результати господарської діяльності підприємства, але на них вплинути неможливо. Дія цих факторів відображається в таких показниках, як ціни на сировину, матеріали, продукцію, банківська процентна ставка, можливий обсяг реалізації, платоспроможність покупців тощо.

Суб'єктивні фактори за способом впливу на результати фінансово-господарської діяльності підприємства є внутрішніми і залежать від рівня організації цієї діяльності. Вони впливають на показники, що багатьма дослідниками використовуються для комплексної оцінки інвестиційної привабливості (показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності тощо).

І. О. Бланк виділяє основні напрямки фінансового аналізу інвестиційної привабливості компанії (фірми), які зводяться до наступних [11, с.106]: аналіз оборотності активів; аналіз прибутковості капіталу; аналіз фінансової стійкості; аналіз ліквідності активів.

Інвестиційну привабливість інвестор визначає в контексті реалізації конкретного інвестиційного проекту. З огляду на це а також [18, с.68; 11, с.106] можна визначити такі напрямки фінансового аналізу інвестиційної привабливості проекту: 1) аналіз фінансового стану підприємства: аналіз оборотності активів, аналіз прибутковості капіталу, аналіз фінансової стійкості, аналіз ліквідності активів; 2) аналіз ефективності інвестиційного проекту: аналіз витрат, прибутків, оцінка рівня рентабельності, аналіз періоду окупності, аналіз теперішньої вартості капіталу.

Деталізація напрямків аналізу інвестиційної привабливості проекту дає можливість серед сукупності факторів, що визначають інвестиційну привабливість реального проекту, виділити ті, що є об'єктом дослідження саме фінансового аналізу. Аналіз факторів, що впливають на інвестиційну привабливість дає можливість визначити умови привабливості проекту відповідно до його ознак (табл. 2).

Таблиця 1 . 2.

Характеристика умов інвестиційної привабливості проекту

Ознаки проекту	Умови інвестиційної привабливості	Вид аналізу, що застосовується
1	2	3
Технічна та технологічна життєздатність проекту	1. Наявність можливостей матеріально-технічного забезпечення 2. Наявність (або можливості підготовки) кадрів відповідної кваліфікації 3. Прийнятні витрати на здійснення проекту 4. Забезпеченість технологіями та устаткуванням, потужностями 5. Можливість збільшення обсягів виробництва 6. Зручність місця розташування з огляду на інфраструктуру, права власності на землю, можливість отримання ліцензій, дозволів на земельні ділянки	Технічний аналіз
Політико-економічне, правове, соціокультурне оточення	1. Відповідність цілей проекту напрямкам розвитку, що визначені урядом як пріоритетні 2. Стимулююча державна політика 3. Наявність чіткої нормативно-правової бази у межах якої реалізовуватиметься проект 4. Низький рівень інфляції 5. Доступна вартість кредитів 6. Стабільне передбачуване оточення	Інституційний аналіз
Внутрішнє середовище	1. Відповідність цілей проекту інтересам учасників 2. Наявність необхідної для реалізації проекту організаційної структури підприємства	
Соціальна ефективність	1. Відповідність проекту культурним традиціям населення регіону, підтримка проекту населенням регіону 2. Позитивний вплив соціального середовища на можливість реалізації проекту та одержання очікуваних результатів 3. Позитивні соціальні наслідки реалізації проекту (збільшення кількості робочих місць у регіоні, поліпшення культурно-побутових умов працівників, зростання рівня здоров'я населення, економія вільного часу) 4. Позитивний вплив проекту на виробників, постачальників, інших учасників проекту	Соціальний аналіз
Зв'язок з навколишнім середовищем	1. Мінімальне антропогенне забруднення (матеріальне та енергетичне) або відсутність його 2. Очікуваний період екологічних наслідків менший за життєвий цикл проекту	Екологічний аналіз

Продовження табл. 1.2.

1	2	3
Комерційна спроможність	1. Можливість реалізації проектної продукції на обраному ринку, конкурентоспроможність проектної продукції 2. Можливість отримання доходу, рівень якого дозволить покрити проектні витрати та задовольнити інтереси інвесторів 3. Наявність організацій, які ведуть перспективні науково-технічні розробки, що можуть бути використані для проекту 4. Сприятлива демографічна ситуація в регіоні 5. Сприятливі природні умови (наявність сировинних та енергетичних ресурсів та можливість їх раціонального використання) 6. Сприятливі економічні умови (економічний розвиток країни, збалансована структура розподілу доходів та витрат на споживання) 7. Сприятливі політичні умови (контроль держави за додержанням нормативних актів, вплив на політику громадських організацій)	Комерційний аналіз
Фінансовий стан об'єкта інвестування	1. Ліквідність підприємства (відповідність балансу умовам ліквідності) 2. Нормальна фінансова стійкість підприємства 3. Прибутковість (зростання рентабельності) 4. Висока ділова активність (прискорення оборотності оборотних активів) 5. Позитивна динаміка обсягів і структури майна та джерел його утворення 6. Позитивний вплив проекту на фінансові показники підприємства	Фінансовий аналіз
Ефективність проекту	Виконання умов абсолютної (відносної) пріоритетності проекту за показниками: 1. Рентабельності інвестицій 2. Періоду окупності 3. Чистої теперішньої вартості 4. Внутрішньої норми дохідності 5. Індексу рентабельності	
Значимість для національної економіки	1. Узгодженість очікуваних наслідків реалізації проекту із цілями розвитку національної економіки 2. Підвищення ефективності використання національних ресурсів 3. Позитивний вплив проекту на розвиток національної економіки та національний добробут (створення в країні доданої вартості, розвиток інфраструктури, створення нових робочих місць, підготовка кваліфікованих кадрів, залучення і використання місцевих ресурсів) 4. Наявність громадської підтримки інвестиційних ініціатив	Економічний (бюджетний) аналіз

Умови інвестиційної привабливості згруповані за ознаками інвестиційного проекту як цілісного об'єкта дослідження. Такими ознаками є: технічна та технологічна життєздатність проекту, політико-економічне, правове, соціокультурне оточення проекту, внутрішнє середовище проекту, зв'язок проекту з екологічним середовищем, комерційна спроможність проекту, значимість для національної економіки, проектні ризики, фінансовий стан об'єкта інвестування, ефективність проекту. При цьому в процесі фінансового аналізу для обґрунтування ефективних управлінських рішень необхідно дослідити переваги, які виникають у результаті реалізації проекту. Здійснена оцінка значимості очікуваних результатів та умов реалізації проекту показала, що найважливішими серед них є: отримання очікуваних доходів, прибутку, рентабельності; захист від інфляційних процесів; збереження (підвищення) фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності; прискорення оборотності оборотних активів; забезпеченість джерелами фінансування; ефективність впровадження проекту, виконання умов його абсолютної та (або) відносної пріоритетності.

Для чіткішого формулювання умов, за яких інвестиційний проект можна охарактеризувати як привабливий, необхідно детальніше розглянути критерії позитивної оцінки ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності, оборотності активів.

Якщо перетворення активів у грошову форму здійснюється в рамках нормальної діяльності підприємства, тобто при запланованому вкладанні капіталу у процеси виробництва та збуту, інакше кажучи, при нормальному обороті, то можна вести мову про природну ліквідність або самоліквідність. Забезпечення ліквідності, при якому реалізація активів відбувається в рамках нормального обороту капіталу, для інвестора є свідченням стабільного розвитку підприємства.

Необхідність вилучення активів із обороту для забезпечення ліквідності свідчить про серйозні проблеми і є попередженням для інвестора про ризики, пов'язані зі здатністю реалізації інвестиційного проекту.

Можливість забезпечення платоспроможності підприємства як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі є однією з ознак інвестиційної привабливості. При спрощеному підході вона може бути забезпечена дотриманням певних правил, які відображають принцип узгодження термінів, згідно з яким, між тривалістю залучення інвестованого у підприємство капіталу та відповідним терміном його повернення повинна бути узгодженість. При цьому окремі статті активів мають фінансуватися, відповідно, за рахунок тих джерел коштів, період використання яких не менший за період, на який залучається капітал в активах.

Дотримання принципу узгодженості термінів забезпечує довгострокову ліквідність підприємства, що ґрунтується на зв'язку, відображених у балансі окремих статей або групи статей активу з певними статтями або групою статей пасиву, які визначаються за термінами залучення активів та термінами надання капіталу. Така, зорієнтована на баланс конкретизація принципу узгодження термінів означає, що довгостроково залучені активи повинні фінансуватися за рахунок довгострокового капіталу, а короткострокові активи – за рахунок короткострокового капіталу.

Отже, здатність дотримання в результаті реалізації інвестиційного проекту даних принципів можна розглядати як ознаку привабливості інвестиційного проекту.

1.6. Методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів

В сучасних умовах фінансової нестабільності вітчизняної економіки виникла необхідність визначення підходів до оцінки ефективності

інвестиційних проектів. Для прийняття рішення про довгострокове вкладення капіталу інвестор повинен мати інформацію, яка підтверджує, що вкладені кошти можуть бути повністю відшкодовані, а прибуток від операції буде достатнім. Інвестиційний проект варто розглядати у вигляді інвестиційного циклу, тому що розробка і реалізація інвестиційного проекту проходять довгий шлях – від ідеї до готової продукції, а між моментом початку інвестування і моментом, коли проект почне приносити прибуток, існує деякий часовий лаг. Інвестувати кошти має сенс тільки в найбільш рентабельні проекти, тому важливою задачею проектного аналізу є встановлення цінності проекту, що визначається різницею між доходами і витратами.

Теоретичні аспекти та проблеми здійснення оцінки привабливості інвестиційних проектів в Україні досліджувались як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі. Серед провідних учених - економістів, які приділяли увагу цій проблемі, слід відзначити В. Беренса, Г. Бірмана, В.В. А.Ф.Гойко, В.В. Жукова, А.Я.Кузнєцова, А.А.Пересада, В.С. Рижикова та багатьох інших .

Слід зазначити, що ефективність інвестиційних проектів має кількісну і якісну оцінку. Це залежить від цілей інвестора, що можуть виражатися, наприклад, в одержанні доходу, і тоді ефективність матиме кількісну визначеність. Під час одержання будь-якого іншого корисного для інвестора ефекту, наприклад, досягнення соціального, екологічного, інтелектуального, що не завжди має кількісну визначеність, необхідна якісна оцінка.

Критерії і методи, використані в інвестиційному аналізі, досить повно розроблені в науковій літературі [23–37], основні з них представлені в табл. 3. При цьому слід зазначити, що цілісної системи обґрунтування прийняття рішень за реальними інвестиціями не існує.

Таблиця 1.3.

Зміст методів оцінки інвестиційних проектів [37]

Метод оцінки інвестиційних проектів	Зміст методу
1	2
Методи оцінки в умовах визначеності	
Метод чистої приведеної вартості (NPV)	Дисконтування грошових потоків за ставкою, що відбиває очікуваний рівень позичкового відсотка на фінансовому ринку.
Метод визначення строку окупності інвестицій (PP)	Визначення тривалості періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі інвестицій.
Метод оцінки внутрішньої норми прибутковості інвестицій (IRR)	Визначення ставки дисконтування, за якої чиста приведена вартість дорівнює нулю.
Метод оцінки індексу рентабельності (PI) і коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR)	Оцінка відношення дисконтованого чистого доходу до стартових інвестицій (IP), оцінка відношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій (ARR).
Методи оцінки в умовах невизначеності	
Метод кращого стану	Модифікація методу чистої поточної вартості для умов невизначеності. Застосовується ставка дисконтування з урахуванням виправлення на ризик.
Модель оцінки капітальних активів (CAPM). Теорія цін акцій	Оцінка можливостей прибутковості портфеля цінних паперів загалом. Обмеженням є те, що модель розрахована на один інвестиційний період, немає припущень щодо ризику і прибутковості з часом.
Арбітражна теорія оцінки	Не припускає оцінки ефективності інвестиційного портфеля в термінах середньої прибутковості стандартного відхилення, а також допускає, що на прибутковість активів може впливати не єдиний фактор – ринковий ризик, а декілька (приріст промислового виробництва, приріст очікуваної інфляції, несподівана інфляція тощо).

Метод порівняння прибутковості проекту із середньозваженою вартістю капіталу фірми (WACC)	Інвестиційний проект приймається до виконання, якщо очікувана прибутковість більше дорівнює вартості капіталу фірми. Недолік полягає у тому, що він не враховує розходжень у рівнях ризику різних проектів.
Концепція стратегічної чистої поточної вартості (спрощений метод дисконтування)	Грошові потоки представляються у вигляді лінійної функції ставки прибутковості за ліквідними активами.

Тоді задача в загальному вигляді полягає в побудові такої функції, що пов'язувала б можливі доходи і збитки з індексом корисності, що відбиває відношення особи, яка приймає рішення (ОПР), до цих можливостей, тобто ця функція потрібна для уявлення відношення ОПР до ризикованих результатів. Цінність такої функції полягає в тому, що вона може використовуватися в явному вигляді як орієнтир під час ухвалення рішення, що відповідає не тільки намірам інвестора, але й того, кому він передає своє право прийняття рішення.

Для визначення очікуваної корисності проекту може бути застосований такий алгоритм. На першому етапі визначають величину корисності кожного його результату за функцією корисності особи, яка приймає рішення. Потім виражений в одиницях корисності кожен результат збільшується на її імовірність. Результати розрахунків для кожного з проектів у сумі беруть для аналізу загальної очікуваної корисності проектів.

Корисність проектів – важливий показник для прийняття правильного рішення, тому що дає змогу врахувати індивідуальні переваги доходу і пов'язаного з ним ризику.

Водночас побудова функції корисності щодо капіталомістких реальних інвестиційних проектів має свої особливості. Як правило, для

таких проектів застосовується колегіальне рішення. Звідси випливає, що сама функція корисності повинна мати узагальнений характер, наприклад, середньозважене значення функцій корисності окремих учасників, які беруть участь у прийнятті інвестиційного рішення. Базою зважування може бути ступінь відповідальності менеджерів або частка їх фінансової участі в проекті.

Теорія очікуваної корисності дає змогу формалізувати процедуру виміру рівня ризику. Така процедура припускає, що та сама корисність буде привласнюватися даному результату незалежно від часу його появи. Однак коли коректування на ризик здійснюються інтуїтивно, то значення, що присвоюється результату, може коливатися в часі і від проекту до проекту. При цьому дуже малоймовірно, щоб за допомогою якоїсь інтуїтивної процедури можна було б легко змодельовати досить складні розрахунки, необхідні для визначення очікуваної корисності аналізованих проектів [24; 29; 31; 35]. Отже, побудова функцій очікуваної корисності дає змогу формалізувати процедуру обґрунтування прийняття інвестиційних рішень. При цьому, як уже зазначалося вище, сама функція повинна носити обґрунтований характер.

Базою побудови функції очікуваної корисності може бути бізнес-планування, що на стадіях техніко-економічного обґрунтування описує передумови, умови, конкретну програму дії і визначає фінансово-економічні умови і можливі результати реалізації проекту.

Структура бізнес-плану не є жорстко регламентованою, при цьому схеми і розділи бізнес-плану, які використовуються в українській і зарубіжній практиці, фактично однакові і можуть розрізнятися тільки за формою подання і розташування частин.

Із загальноприйнятих у бізнес-плані розділів щодо прогнозування узагальнених економічних показників реалізації проекту найбільше значення має план маркетингу. У даному розділі дається оцінка ринкових можливостей підприємства. Обсяг збуту продукції з погляду

прогнозування є найбільш важливим і складним, оскільки аналіз наявного ринку і політика формування рівня і структури попиту на продукцію визначають результати реалізації інвестиційного проекту. Результати маркетингових досліджень є також базою для розробки довгострокової стратегії і тактики підприємства і визначають його потреби в ресурсах [27; 29; 30; 31; 33].

План маркетингу – єдине джерело інформації про комерційні результати проекту, тому що без прогнозних обсягів реалізації продукції і можливих ринкових цін практично неможливо зробити висновок про обґрунтованість інвестиційних рішень. Виторг є основним результуючим показником, на основі якого можуть бути реалізовані різні схеми оцінки ефективності інвестицій.

Третім елементом процедури обґрунтування прийняття інвестиційних рішень є комплексний аналіз проектів, що доцільно проводити на основі коефіцієнтів, які характеризують інвестиційну привабливість проектів.

Першорядним завданням під час оцінюванні інвестиційної привабливості проектів є визначення критеріїв доцільності капіталовкладень. Аналіз літератури [23-37] дав змогу виділити близько

50 коефіцієнтів для оцінки діяльності підприємства, оцінки структури капіталу тощо. На стадії обґрунтування прийняття інвестиційних рішень через практичну відсутність вихідної інформації не вдається розрахувати окремі групи коефіцієнтів, однак на даному етапі досить виділити певну групу, що дасть змогу оцінити узагальнюючі характеристики аналізованих проектів.

З цією метою, на нашу думку, варто виділити три групи показників, які характеризують:

1. ефективність капітальних вкладень;
2. ефективність використання акціонерного капіталу;
3. прибутковість капітальних вкладень.

Під час розрахунку критеріїв оцінки ефективності капітальних вкладень, наприклад, у російських умовах, основним варіантом для проектів, у яких передбачається створення об'єктів з великим терміном служби (істотно перевищує розрахунковий період), є варіант розрахунку критеріїв для позикового капіталу з урахуванням амортизаційних відрахувань у потоці доходів і без обліку ліквідної вартості.

Для проектів, у яких передбачається тільки заміна устаткування з терміном служби, близьким до тривалості розрахункового періоду (а це є окремим випадком), критерії визначаються для усіх витрачених засобів (позикових, власних) з урахуванням амортизаційних відрахувань і ліквідної вартості устаткування.

Варіант розрахунку критеріїв для позикового капіталу обумовлений самою специфікою української економіки, оскільки існує дуже мало фірм, що мають власні фінансові ресурси, ціна яких порівняно з ринковою ціною кредитів істотно нижча. Така ціна може бути визначена втраченою вигодою від можливого альтернативного розміщення капіталу. Але, оскільки для умов реального інвестування втрачена вигода важко визначається, власні ресурси можна до певної межі вважати дешевими, тобто більшість підприємств, залучаючи для реалізації інвестиційних проектів акціонерний капітал, повинна розглядати його як позиковий з потоком дивідендів.

Аналіз ефективності капітальних вкладень з урахуванням позикового капіталу повинен вироблятися за більш обґрунтованих вихідних умов.

Необхідно враховувати, що зниження середньозваженої вартості капіталу позитивно відбивається на ефективності прийнятого до використання інвестиційного проекту. При цьому дисконтований потік витрат позикового капіталу по кроках розрахункового періоду визначається наростаючим підсумком:

$$Z_t = \sum_{t=1}^{T_p} \frac{K_t}{(1+r)^t} \quad (1)$$

де K_t – сума позикових коштів, залучених на початку t -го періоду;
 t – період (крок) дисконтування;
 r – ставка дисконтування;

T_r – загальний період реалізації проекту (під T_r у загальному вигляді розуміють період до початку експлуатації об'єкта).

Однак варто мати на увазі, що і під час експлуатації можливі витрати капітального характеру, які також необхідно враховувати.

Дисконтований потік доходів визначається так [23; 27; 31]:

$$P_t = \sum_{t=1}^{T_{\text{сл}}} \frac{\Pi_t + A_t}{(1+r)^t} \quad (2)$$

де Π_t – сума чистого прибутку за t -ий період; A_t – амортизаційні відрахування за t -ий період; $T_{\text{сл}}$ – термін служби об'єкта.

Необхідно враховувати, що ставки дисконтування для формул (1.3.1) і (1.3.2) будуть різними з тієї причини, що застосовувати відповідні методи дисконтування, наприклад, безупинне чи на середину періоду. Тому з урахуванням (1.3.1) і (1.3.2) чистий дисконтований доход можна визна- чити на основі вираження [23; 27; 31]:

$$NPV_t = P_t - Z_t \quad (3)$$

Індекс прибутковості чи показник абсолютної ефективності визначається так [1; 5; 9]:

$$PI_t = \frac{P_t}{Z_t} \quad (4)$$

Строк окупності капітальних вкладень розраховується із співвідношення:

$$PB = (t-1) + \frac{I - PI_t}{PI_t - PI_{t-1}} \quad (5)$$

Відносно самостійним показником першої групи є запас фінансової стійкості, що визначається відношенням нерозподіленого прибутку до

валового прибутку від продажу. Він характеризує здатність підприємства залучати кошти акціонерів для розвитку виробництва.

Переважаюча частина показників другої групи, які застосовують в економічній практиці для аналізу ефективності використання акціонерного капіталу, призначена для оцінки діючих підприємств. Для обґрунтування інвестиційних рішень рекомендується використовувати такі критерії [23; 27; 31]:

1. дивіденди (у відсотках), що можуть бути за весь розрахунковий період з урахуванням періоду будівництва;

2. відносна зміна вартості акціонерного капіталу за ступенем

кредитної заборгованості.

Крім цього, дуже важливим питанням під час оцінювання інвестиційної привабливості проекту є проблема оптимального співвідношення акціонерного і позикового капіталу, необхідного для реалізації проекту.

Це співвідношення витрат об'єктивно обумовлено техніко-економічними характеристиками проекту і сценарієм капіталовкладень. Зменшення частки акціонерного капіталу автоматично приводить до зовнішнього запозичення. При цьому слід зазначити, що в умовах російської економіки вартість акціонерного капіталу є порівняною з вартістю кредитів, а акціонери, як правило, неохоче йдуть на реінвестування дивідендів.

При цьому оцінка відносної зміни вартості акціонерного капіталу (C_a) визначається за формулою [1; 5; 9]:

$$C_a = \frac{S_a - Z_b}{AK} \quad (6)$$

де S_a – сума активів;

Z_b – сума зовнішніх зобов'язань; AK – сума акціонерного капіталу.

Третя група показників, які застосовуються для оцінки прибутковості капітальних вкладень, включає 17 коефіцієнтів. У джерелах [23; 27; 31] відзначається, що набір локальних показників може варіюватися залежно від галузі, цілей проекту та інших факторів. При цьому най- частіше застосовуються чотири основні показники:

- прибутковість капіталу;
- валова маржа;
- рентабельність;
- фондовіддача.

Прибутковість капіталу визначається відношенням чистого прибутку до суми активів, виражених у відсотках. Валова маржа визначається відношенням вартості реалізованої продукції (за винятком собівартості і податку на додану вартість) до вартості реалізованої продукції. Цей показник дає змогу визначити величину прибутку на покриття обов'язкових платежів, простежити взаємодію таких ринкових факторів, як ціна, обсяг виробництва, попит, і виражається, як правило, у відсотках. Рентабельність реалізованої продукції визначається відношенням чистого прибутку до вартості реалізованої продукції і характеризує величину чистого доходу, отриманого підприємством на одиницю реалізованої продукції. Фондовіддача (або коефіцієнт оборотності активів) визначається відношенням вартості реалізованої продукції до ціни активів і показує, наскільки ефективно використовуються активи для збільшення продажу, тобто скільки разів за звітний період відбувся оборот активів в реалізації продукції. При цьому чим більше оборотів, тим краще використовуються активи.

Водночас система обґрунтування прийняття інвестиційних рішень, на думку автора, повинна бути доповнена розглядом методів ранжування інвестиційних проектів.

Ранжування необхідно в двох ситуаціях: коли здійснюється вибір між взаємовиключними методами досягнення мети інвестування; у разі обмеження коштів для досягнення цієї мети.

Слід зазначити, що критерії, необхідні під час оцінювання проектів, розрізняються залежно від ситуації, у якій знаходиться підприємство, а також від його галузевої приналежності. Звідси випливає неможливість одержання вичерпного універсального набору критеріїв ранжування. Найбільш докладні переліки критеріїв, що враховуються під час ранжування проектів, представлені в роботах [23; 24; 25; 27] та виділяють шість груп критеріїв:

1. цілі корпорації, стратегія, політика і цінності;
2. ринкові критерії;
3. науково-технічні критерії;
4. фінансові критерії;
5. виробничі критерії;
6. зовнішні й екологічні критерії.

Найбільш простим методом є складання переліку всіх критеріїв, які необхідно врахувати під час оцінювання інвестиційних проектів. Однак його недолік полягає в тому, що критерії не мають відповідної оцінки, тобто вагового значення.

Другий метод ранжування – це так званий профіль проекту, де кожен із критеріїв має стандартну оцінку. Під час складання профілю необхідно здійснити кількісний аналіз проекту за кожним критерієм і порівняти результат аналізу з деяким еталонним значенням. Недолік методу полягає у відсутності чітких підходів до формальної оцінки вагового значення кожного з розглянутих факторів.

Третій метод припускає створення системи бальної оцінки якостей проекту, у якій окремим критеріям присвоюється бал відповідно до їх важливості. Проект оцінюється за сумою балів, що і розглядається як ранг пріоритетності проекту. Цей метод не позбавлений суб'єктивності

під час визначення ваги й оцінки факторів. Зазначимо, що існує багато інших методів оцінки, але більшість з них базується на невеликій кількості оцінюваних факторів, що не забезпечує повноти оцінки і не рятує від відомої невизначеності [27; 29; 30; 31].

Як зазначалося вище, ранжування інвестиційних проектів здійснюється під час вибору між взаємовиключними методами досягнення мети за обмеженості коштів. Пояснимо, що під взаємовиключними інвестиціями ми розуміємо альтернативні способи досягнення однієї і тієї ж мети використання обмежених ресурсів, крім фінансів. Однак саме обмеженість фінансових ресурсів найбільшою мірою характерна для умов української економіки.

Під обмеженням коштів розуміємо обмеженість фінансових ресурсів, що вимагає від підприємства раціонування капіталу, тобто розвитку в умовах обмеження обсягу доступних інвестицій, коли доводиться відмовлятися навіть від проектів, що мають позитивну чисту поточну вартість.

Розрізняють три можливі випадки обмеження фінансових ресурсів, що впливають на методи ранжування проектів:

- короткостроковий дефіцит;

- довгостроковий дефіцит;

- абсолютне обмеження фінансових ресурсів.

За короткострокового дефіциту фінансових ресурсів передбачається, що кошти, не інвестовані фірмою в рамках розглянутого набору інвестиційних проектів, можна вкласти в іншу сферу з прибутковістю, не нижчою за вартість капіталу самої фірми.

У цьому випадку ранжування може здійснюватися на підставі загальної величини вигоди, що одержить підприємство наприкінці періоду раціонування капіталу за рахунок використання всіх інвестиційних ресурсів, які воно має (W_c) [1; 2; 4; 8]:

$$W_c = (I_t - I_i) \times (1 + r) + \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1 + r)^t} \quad (7)$$

де I_t – загальна сума інвестиційних ресурсів, якими володіє підприємство;

I_i – сума інвестицій, спрямованих на фінансування власних проектів підприємства;

r – вартість інвестиційних ресурсів, якими володіє підприємство;

CF_t – грошові надходження за власними проектами підприємства, профінансованими за рахунок інвестиційних ресурсів, які воно мало (I_i);

n – число років, протягом яких підприємство матиме грошові надходження з власних проектів, профінансованих за рахунок інвестиційних ресурсів, які воно мало.

Більш складною проблемою є ранжування інвестиційних проектів в умовах довгострокового дефіциту фінансових ресурсів, за яким необхідно прогнозувати можливу прибутковість розміщення вільних фінансових ресурсів на ринку капіталу в значно більшому тимчасовому інтервалі, ніж один рік.

Загальна величина вигоди, отримана підприємством протягом раціонування капіталу в умовах довгострокового дефіциту ресурсу (W'_c), складе [23; 24]:

$$W'_c = \sum_{t=1}^c CF_t (1 + R_t)^{c-t} + \sum_{t=c+1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^{t-c}} - I_i (1 + R_i)^c \quad (8)$$

де CF_t – грошові надходження в році t ;

c – число періодів часу (років), протягом яких підприємство може стикатися з раціонуванням капіталу;

n – число тимчасових періодів (років) до кінця терміну реалізації інвестицій;

R_i , R_t – рівень прибутковості, за яким кошти, що є в розпорядженні фірми, відповідно у початковому році періоду раціонування капіталу й у рік t можуть бути реінвестовані на термін, що залишився до кінця цього періоду;

r – вартість капіталу (або мінімально прийнятний рівень прибутковості його інвестування);

I_i – первісні інвестиції.

Застосовуючи цей метод, не можна однозначно визначити переваги набору інвестиційних проектів у тому випадку, коли їх більше, ніж два. Абсолютно очевидно, що в цих умовах необхідний більш глибокий аналіз, заснований на використанні стандартних загальноприйнятих показників – NPV, IRR, PI тощо.

Абсолютне обмеження коштів має місце тоді, коли в будь-який період часу підприємство або не має доступу до більших, ніж установлена межа, фондів незалежно від ставок відсотка, які воно готове сплатити, або не бажає інвестувати більше деякого визначеного обсягу коштів.

З цього випливає, що реалізація даного проекту приведе до відмови від доходу за іншим проектом з більшим доходом, ніж ринкова ставка відсотка. У цьому випадку альтернативна вартість капіталу, вкладеного в будь-який конкретний проект, буде вищою від ринкової ставки відсотка, а існування проміжних потоків коштів може дати змогу інвестувати під більший відсоток, ніж ринкова вартість фондів.

У разі абсолютного обмеження коштів показник IRR останнього прийнятого до виконання проекту може давати лише наближене значення альтернативної прибутковості, тому що фактична альтернативна прибутковість є втраченою вигодою в результаті прийняття заключного проекту. При цьому слід зазначити, що вирішення проблеми прогнозування зміни ставки прибутковості в часі ускладнюється додатковим обмеженням – неможливістю орієнтуватися на рівень прибутковості альтернативного розміщення капіталу на вільному конкурентному ринку.

Частіше як критерії ранжування використовуються показники NPV зі ставкою дисконтування, скоректованої на значення ризику, і показник IRR.

Однак труднощі ранжування полягають у тому, що два методи оцінки можуть дати різну пріоритетність розглянутих проектів. Метод внутрішньої норми прибутку ранжує проекти, починаючи з того, де цей показник найвищий, а метод чистої дисконтованої вартості – відповідно до зростання чистої дисконтованої вартості, розрахованої за даної ставки дисконту.

Ранжування за останнім методом може залежати від використаної ставки дисконту, тому що деякі проекти можуть виявитися кращими за низьких ставок, а інші – за високих. При цьому розходження в оцінці не визна- чаються вихідними чи даними кваліфікацією аналітика, а обумовлені внутрішніми суперечностями самих критеріїв, протиріччя і порівняльна характеристика яких аналізуються в роботах [23; 25; 28; 29; 35].

Якщо прийняти за основний критерій мети інвестування зростання доходів акціонерів (чи курсової ціни акцій), то виникає необхідність у розробці спеціальних підходів до ранжування проектів.

Оцінку впливу обсягу і сценаріїв реінвестування, на думку Жукова В.В. [37], на зростання курсової ціни акцій можна приймати як базу ранжування інвестиційних проектів. Вона ґрунтується на припущенні, що будь-який позитивний чистий потік коштів, який буде одержаний у процесі реалізації проекту, може бути реінвестований відповідно до методу чистої дисконтованої вартості за ставкою відсотка, еквівалентного застосовуваному коефіцієнту дисконтування.

Але необхідно мати на увазі, що як сама процедура реінвестування, так і сценарії грошових потоків багато в чому визначаються техніко-технологічними характеристиками проекту, прогнозними потребами в ресурсах тощо. В основі цього методу

ранжування лежить оптимізація набору проектів за критерієм і здатністю забезпечити максимальний дохід інвесторів. Метод реалізується на практиці в такий спосіб. Розробляються оптимальні сценарії нагромадження коштів від проекту до деякої кінцевої дати з подальшим визначенням дисконтованої вартості цього обсягу коштів. Це допускається і тоді, коли підприємство не використовує власні фонди, а фінансує проект із позикових коштів. При цьому підприємство може використовувати проміжні потоки коштів для погашення позик, якими фінансувалися. Цей вид ранжування дає можливість оцінювати проект за показниками NPV чи IRR. Слід зазначити, що застосування методу IRR припускає, що всі номінальні доходи від проекту можуть принести додатковий дохід, який дорівнюватиме внутрішній нормі прибутку відпроекту, і встановлення такої ставки дисконтування інвестиційних витрат за проектом будуть рівні.

Отже, використання методу внутрішньофірмової норми прибутку для ранжування проектів тотожно припущенню, що будь-які проміжні потоки коштів від проекту будуть реінвестовані за відсоток, який дорівнюватиме внутрішньофірмовій нормі прибутку проекту, тоді як метод чистої дисконтованої вартості припускає, що ці потоки принесуть відсоток, який дорівнюватиме ставці дисконту.

Наявність проміжних потоків коштів ще не означає, що може бути прийнятий будь-який додатковий проект, який приносить дохід, що перевищує ринкову ставку відсотка. Їх використання означає, що підприємство може фінансувати такі проекти без запозичення на ринку, тому в умовах ринку капіталів проміжні потоки при реінвестуванні принесуть дохід за поточною ставкою відсотка.

Таким чином, метод IRR дає правильну орієнтацію під час прийняття чи відхилення інвестиційних проектів, тому що він використовується з оцінкою, альтернативною вартості фондів, однак альтернативна вартість фондів не входить у розрахунок відповідно до

методу IRR, коли він застосовується для ранжування проектів. Отже, вибір між взаємовиключними проектами здійснюється тільки шляхом порівняння їх внутрішньої норми прибутку, що узгоджується з висновками, наведеними в [29–33], де розглядаються проблеми ранжування інвестиційних проектів.

РОЗДІЛ 2.

КОНДИТЕРСЬКА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ

2.3. Сучасні тенденції та проблеми виробництва кондитерської продукції в Україні

Сектор виробництва кондитерських виробів є важливою складовою харчової промисловості України за обсягами виробництва, часткою експорту, обсягами залучення інвестицій, а отже, за інвестиційною привабливістю. Це одна з небагатьох високорентабельних галузей промисловості, яка змогла відносно швидко адаптуватися до ринкових умов господарювання і увійти в десятку бюджетоутворюючих секторів економіки. Наявність в Україні місцевої сировини – борошна та цукру – стала передумовою для створення та розвитку протягом ХХ століття потужної кондитерської промисловості. На початку 90-х років кондитерські вироби виготовляли 200 українських підприємств, а обсяги виробництва складали 1,111,300 тонн.

Більшість змін у кондитерському секторі відбулась завдяки інвестиціям, які мали як зовнішнє, так і вітчизняне походження. Причинами зростання сектора кондитерських виробів, збільшення їх виробництва в Україні було зумовлено низкою причин: реструктуризацією власності та консолідацією капіталу в галузі; значними вітчизняними та іноземними інвестиціями; розширенням асортименту продукції; активною маркетинговою політикою виробників; використанням сучасних матеріалів пакування та новими технологіями. Сьогодні за насиченістю та асортиментом ринок кондитерських виробів України майже нічим не відрізняється від ринку європейських країн. Кондитерські вироби налічують до 1000 найменувань, а 90% кондитерського ринку належить до вітчизняної продукції.

Галузь і сьогодні залишається інвестиційно привабливою через незначні терміни окупності вкладених інвестицій, стабільний попит, наявність вітчизняної сировини тощо. Тому проблематика інвестування та поліпшення асортименту кондитерських виробів на інноваційних засадах для виробників-кондитерів зокрема, залишається актуальною, вимагає глибших досліджень і розробки пропозицій щодо його вдосконалення.

Для оцінки можливостей інвестиційної активності зупинимось на характеристиці основних чинників мікросередовища функціонування підприємств досліджуваної галузі. Адже перш ніж інвестувати в кондитерські підприємства, потенційні інвестори повинні чітко орієнтуватись у перспективах розвитку ринку кондитерських виробів як всередині держави, так і за її межами.

При аналізі такого середовища визначальною є характеристика самого ринку кондитерських виробів України. Загальна місткість вітчизняного ринку кондитерської продукції оцінюється в 1 млн. тонн. Сьогодні він достатньо розвинений і структурований. Виробники стимулюють зростання споживання якісних і складних у виготовленні кондитерських виробів. У структурі реалізації цієї продукції частка великих торговельних мереж сягає 35-40% у грошовому вираженні.

На думку експертів, кондитерський ринок в Україні характеризується певними особливостями, зокрема:

• значна матеріаломісткість: більша частина витрат спрямована на придбання сировини;

• сезонність виробництва сировини, що викликана коливанням цін на цукор, борошно та какао-боби протягом року;

• сезонність виробництва готової кондитерської продукції: восени та взимку попит на кондитерські вироби зростає, а отже, зростають й обсяги виробництва .

На сьогодні ринок кондитерських виробів в Україні характеризується відносною стабільністю розвитку.

Таблиця 2.1.

Рівень споживання кондитерських виробів в Україні за період 2019-2024 рр., кг/1 люд.

Номенклатура виробництва	Роки					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Цукрові вироби, кг	2,9	2,8	2,7	2,8	2,9	3,0
Шоколадні вироби, кг	4,0	4,2	4,1	4,3	4,5	4,7
Борошняні кондитерські вироби, кг	33,0	34,0	35,0	35,5	36,0	36,5

Україна характеризується високою концентрацією кондитерських підприємств, так у період 2019-2024 рр. в Україні функціонує понад 800 кондитерських підприємств [1]. Кількість підприємств за період 2019-2024 рр. представлена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Кількість кондитерських підприємств, од

Рік	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість підприємств	1000	950	900	870	850	830

Основними лідерами українського кондитерського ринку за обсягом продукції є: Рошен, Харківська Бісквітна Фабрика (ХБФ), АВК, Монделіс Україна, Конті, Світоч, ЖЛ, Деліція, КБФ, Квітень, Крафт, Лагода, Одеса, Полтава, Ромни, Світ ласощів, Екотехніка, Грона, Мир, Лукас та інші.

Проблеми розвитку кондитерської галузі також пов'язані зі зростанням вартості сировини, необхідністю оновлення виробничих потужностей, високими витратами на маркетинг та конкуренцією з боку імпортерів виробників. Однак, галузь продовжує розвиватися,

зосереджуючись на інноваціях, підвищенні якості продукції та розширенні ринків збуту.

Рошен: Кондитерська корпорація, яка включає чотири фабрики та виробляє широкий асортимент продукції, включаючи шоколадні та студені цукерки, карамель, торти, шоколадні плитки, крекери, вафельки, рулети та ірис. Компанія має конкурентні переваги в лояльності споживачів, репутації бренду, якості продукції, інвестиціях у сучасні технології та кваліфікованому персоналі.

Харківська кондитерська фабрика: Заснована у 1895 році, компанія пропонує широкий асортимент продукції, включаючи цукерки, печиво, тістечка, карамель, зефір, шоколад та крекери. Відомі бренди включають OldCollection, Georges та Забодайка.

МонделізУкраїна: Компанія, раніше відома як «Крафт Фудз Україна», спеціалізується на виробництві шоколаду та інших кондитерських виробів. Вона залучила значні іноземні інвестиції та має сучасний PR, що допомагає їй займати впевнену позицію на ринку.

Київ-Конті: Заснована у 1996 році, компанія має різні фабрики та виробляє широкий асортимент кондитерських виробів, зокрема борошняні вироби. Вона активно вкладає в інновації та має високий рівень PR.

Світоч: Належить швейцарській компанії Nestle та виробляє різноманітні кондитерські вироби. Вона має сучасний менеджмент та маркетинг, що допомагає їй залишатися конкурентоспроможною.

Компанія «ABK» - була заснована у 1991 році. ABK послідовно придбала 4 виробництва. Має сертифікати відповідно до міжнародної системи менеджменту якості ISO 9000, ISO 22000. Шоколад, шоколадні цукерки, злакові солодоці та снеки, желеино-жувальні цукерки та інші кондитерські вироби має компанія у своєму портфелі. Конкурентні переваги - виготовлення на сучасному високотехнологічному обладнанні, залучення як українського та іноземного капіталу, якість

продукції, інвестиції в розробку новітніх продуктів для українського ринку, PR менеджмент на високому рівні, інноваційні розробки, висококваліфікаційні кадри.

Компанія Делиція (Delicia): Виробляє різноманітне цукрове, здобне, збивне печиво, вафельні та заварні пряники. Активно модернізує та розширює виробництво.

Житомирська кондитерська фабрика: Заснована у 1944 році, виробляє більше 300 видів продукції, включаючи цукерки, печиво, вафлі, галети та крекери.

Рейнфорд: Фабрика "Millennium", яка спеціалізується на виробництві шоколаду та цукерок під різними торговими марками.

За останні 10 років український ринок кондитерських виробів зазнав змін через політичні та економічні фактори, такі як зміна політичної ситуації та зростання курсу долара. Це призвело до збільшення конкуренції на ринку та зміни у споживчому попиті.

MILKA: Відомий бренд, який відомий своїм широким асортиментом продукції, включаючи шоколад, цукерки та печиво. Його конкурентні переваги полягають у значних іноземних інвестиціях, високому рівні PR (за допомогою агресивної реклами) та напрацьованих правилах та процедурах ведення бізнесу.

Київ-Конті: Заснована у 1996 році, компанія має 4 фабрики та виробляє різні сегменти кондитерської продукції, зокрема борошняні вироби. Її конкурентні переваги включають активну інвестиційну політику, впровадження інноваційних технологій, високий рівень PR та модернізацію виробничих потужностей.

Світоч: Придбана швейцарською компанією Nestle у 1998 році, «Світоч» відома своїм широким асортиментом кондитерської продукції та іноземним обладнанням та технологіями. Її конкурентні переваги полягають у відомості бренду, інвестиційних потоках, сучасному менеджменті та маркетингу.

Знижена купівельна спроможність населення гальмує зростання продажів. Не менш важливою є значна дебіторська заборгованість підприємств торгівлі, оскільки відстрочка платежів великих супермаркетів перевищує 90 днів. Ця ситуація призводить до необхідності збільшення вкладень фінансових ресурсів у оборотні кошти, що, в свою чергу, обмежує можливості підприємств у розвитку та реалізації нових стратегій.

В контексті пошуку конкурентних переваг, виробники кондитерських виробів стежать за тенденціями розвитку та намагаються розробити продукцію, що відрізняється від аналогів на ринку. Це включає в себе розробку планів розвитку підприємств з визначенням конкурентоспроможних кондитерських виробів. З метою підвищення конкурентоспроможності використовуються такі стратегії, як впровадження сертифікаційних знаків, використання різних видів сировини з функціональним живильним навантаженням, а також впровадження сучасних екологічних упаковок.

Варто відзначити, що на фоні високої конкуренції на внутрішньому ринку українських кондитерських виробів, підприємства відшукували нові ніші та способи підвищення конкурентоспроможності. Зокрема, за кодами СКП (статистична класифікація продукції) виділяють три основних сегменти: борошняні кондитерські вироби, цукристі кондитерські вироби та шоколадні вироби і какао-порошок. Найбільш значну частку у грошовому вимірі складає сегмент шоколадних виробів і какао (41,3%), за ним йдуть борошняні вироби (37,1%) та цукристі вироби (21,6%).

Розподіл сегментів кондитерського ринку між зазначеними групами у натуральному вимірі набуває трохи іншої динаміки: 41,4% припадає на борошняні кондитерські вироби, 32,0% на цукристі, та 26,6% на шоколадні вироби і какао.

Аналіз структури кожного сегмента свідчить про те, що в сегменті борошняних кондитерських виробів найбільшу частку становить солодке печиво і вафлі (близько 73%), а найбільший динамічний ріст останніми роками спостерігається у виробництві галет, крекерів, тортів і тістечок (120%). Практично всі кондитерські фабрикикладають особливий інтерес у розвиток шоколадної групи: шоколаду в плитках, пасти, шоколадних цукерок, батончиків та інших виробів з вмістом какао.

Найпоширенішою проблемою кондитерського ринку є виражена сезонність. Найбільш чутливими до сезонних змін серед кондитерських виробів є цукерки, споживання яких у літні місяці значно зменшується, однак суттєво зростає під час новорічних свят. Приблизно аналогічну динаміку має шоколад, споживання якого в останні місяці року зменшується через переорієнтацію населення на цукерки. Споживання карамелі має тенденцію до зниження на початку осені, але ближче до зими воно знову починає зростати. Споживання печива значно менш чутливе до сезонності. Протягом усього року споживання цього виду продукції зростає, хоча і відбувається певне уповільнення темпів росту у перші місяці року та наприкінці весни.

2.4. Характеристика кондитерських підприємств України в аспекті їх інвестиційної привабливості та конкуренції

Характеристика кондитерських підприємств України в аспекті їх інвестиційної активності та конкуренції дозволяє розглянути різноманітність учасників цього ринку та їх стратегії розвитку.

Інвестиційна активність кондитерських підприємств є ключовим фактором для розширення виробництва та конкурентоспроможності на ринку. Аналіз галузі показує значну кількість виробників кондитерської продукції в Україні, яка охоплює як великі кондитерські концерни, так і дрібні підприємства.

Перша група, яка включає кондитерські концерни, які працюють на загальноукраїнському ринку, є найбільш потужною. Сюди входять такі гіганти як «Roshen», «Конті», та «АВК». Друга група об'єднує підприємства, які діють на обласних та регіональних ринках, з меншим обсягом виробництва. Третя група - це дрібні підприємства, які поставляють свою продукцію на місцевий ринок.

За способом виходу на ринок кондитерські підприємства можна поділити на три категорії. Деякі компанії розвиваються завдяки іноземним інвесторам, інші залучають внутрішні інвестиції, а треті ставлять на успішну власну діяльність.

Цей розподіл підприємств демонструє різноманітність учасників ринку та їхніх стратегій, що впливають на конкуренцію в галузі кондитерської продукції.

Перспективи невеликих кондитерських цехів в Україні визначаються основним чином їхньою унікальністю продукції та низькою ціною на вироби. Ці підприємства можуть залучати споживачів завдяки своїм оригінальним рецептами або особливими смаковими якостями продукції, а також за рахунок доступних цін, що дозволяє їм конкурувати з великими кондитерськими компаніями.

Невеликі підприємства уникають прямої конкуренції з великими компаніями та шукають вільні ніші в регіонах. Поряд з гігантами кондитерської промисловості на ринку діють невеликі підприємства, які в основному спеціалізуються на випуску цукристих та борошняних кондитерських виробів у невеликих обсягах, зазвичай від 1 до 10 тисяч тонн на рік. Зазвичай їх продукція продається на місцях або в сусідніх регіонах. Більшість хлібокомбінатів, нарівні з виробництвом хлібобулочних виробів, також виготовляють різноманітну борошняну продукцію, таку як торти, тістечка, печиво тощо. Обсяг виробництва кондитерської продукції на таких підприємствах зазвичай обмежується однією тонною виробів на рік. Загалом, 68,4% підприємств

спеціалізуються на виробництві борошняних кондитерських виробів, 22,9% - на виробництві цукристої і шоколадної продукції, тоді як лише 8,7% виробляють решту кондитерських виробів.

При високій конкуренції виробники кондитерських виробів орієнтуються на розвиток спеціалізації та створення нових брендів, щоб виділитися на ринку і привернути увагу споживачів. Також вони активно розширюють асортимент продукції, звертаючи увагу на преміум-сегмент, де відбувається зростання обсягів споживання. Жорстка конкуренція є каталізатором процесів реконструкції підприємств, розробки нових видів продукції, оновлення асортименту та впровадження сучасних технологій.

У таких умовах важливо розробляти інвестиційно-інноваційні проекти для удосконалення асортименту продукції, що дозволить підприємствам зберегти та розширити свій ринковий сегмент.

Конкуренція не може бути детально охарактеризована без оцінки рівня вхідних бар'єрів у галузь. Такими бар'єрами до досліджуваного ринку кондитерських виробів є:

- економія на масштабах виробництва (великі виробники є перешкодою у зниженні собівартості продукції їх конкурентами);

- високий ступінь диференціації продукції і, як наслідок, очевидна сегментованість ринку;

- сформована система постачання сировини (нові підприємства повинні здійснювати додаткові витрати для пошуку та залучення постачальників);

- особливості технології виробництва кондитерських виробів, яка передбачає використання спеціального дорогого обладнання.

Подолання зазначених вхідних бар'єрів невеликими підприємствами - виробниками борошняних кондитерських виробів є можливим завдяки залученню інвестицій для оновлення техніко-технологічної бази з метою зниження собівартості тих видів продукції,

які вже випускаються підприємствами, і освоєння нових її видів для розширення певного ринкового сегмента чи захоплення ринкової ніші. Попри наявні процеси концентрації капіталу в кондитерській галузі кількість дрібних виробників не зменшується.

Варто зазначити, що і в розвинутих європейських країнах поряд з гігантами працюють і маленькі успішні кондитерські. Це пояснюється складністю технологічних процесів у галузі, які обумовлюють одночасне функціонування великих підприємств, що випускають, наприклад, шоколадну плитку (це виробництво циклічне, масове), та невеликих кондитерських фабрик, що виготовляють ексклюзивну продукцію. Виробництво кондитерських виробів є матеріаломістким. При середній рентабельності виробництва 8-18% у собівартості кондитерської продукції найбільша частка витрат припадає на сировину (60-75%). Основними сировинними складовими кондитерських виробів є борошно, цукор, молоко, вершкове масло, кондитерський жир, какао. Переважна більшість з них є вітчизняними.

Імпортуються лише ті види сировини, які в Україні не виробляються: какао-боби, фундук, арахіс, горіх кеш'ю, а також екзотичні жири і суміші, такі, як кокосове, арахісове масло тощо.

Нестабільність цін на українському ринку та зниження якості вітчизняної сировини справді становлять серйозні проблеми для виробників кондитерської продукції. Ці фактори можуть негативно впливати на якість та вартість кінцевого продукту, що в свою чергу може обмежити конкурентоспроможність українських кондитерів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Аналіз експорту-імпорту кондитерських виробів в Україні демонструє, що галузь має великий потенціал для експорту. Завдяки забезпеченості основною сировиною (цукром та борошном) і наявністю досить дешевої робочої сили, українські виробники можуть здійснювати ефективну експортну діяльність.

За аналізовані 3 роки кількість підприємств, що займається виробництвом представлених в таблиці видів кондитерської продукції знизилась. Особливо стрімке падіння спостерігається в 2022 році. Кількість виробників, що виробляють шоколад та цукерки за три роки зменшилась на 40 підприємств, або 11,2%. Значно більше падіння спостерігається серед кількості виробників печива, інших борошняних виробів та тортів. 187 суб'єктів господарювання припинили виробництво даного виду продукції, що становить майже 22%.

Таблиця 2.3.

**Кількість діючих підприємств, що здійснюють виробництво
кондитерської продукції різних видів**

Продукція	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	абс.	відн.
Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів					
Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	357	350	317	-40	-11,2
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання.	852	795	665	-187	-21,9

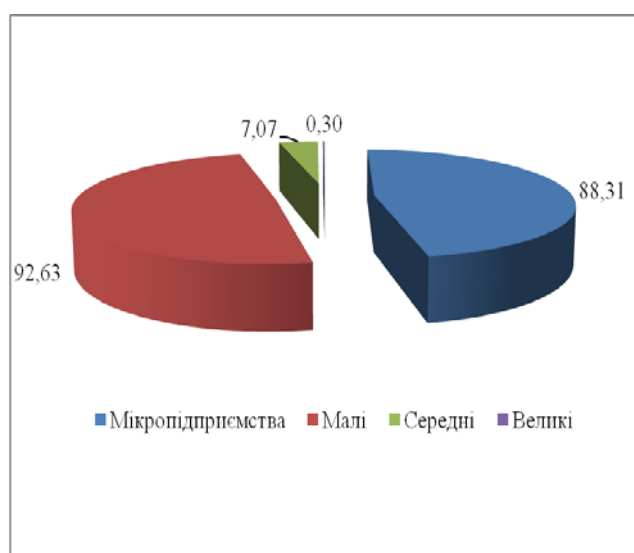
Із загальної кількості підприємств виробників цукрових кондитерських виробів у 2022 році 55,8% відносились до категорії ФОП, тоді як виробників борошняних кондитерських виробів серед даної категорії було 68,7%. Розподіл кількості підприємств за розмірами представлено у табл. 2.4. на рис. 2.1. В структурі виробників кондитерських виробів різних видів найбільшу частку становлять малі підприємства. Такими є майже 87% виробників цукрових та шоколадних кондитерських виробів, з них 86,6% є мікропідприємствами. Серед виробників сухого печива; виробництво

борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок частка малих підприємств становить 93%, з них мікропідприємств –88%.

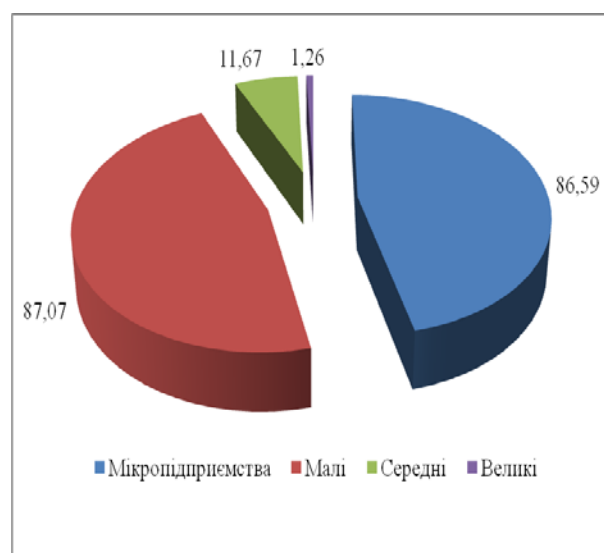
Таблиця 2.4.

Розподіл кондитерських підприємств за номенклатурою та розміром

Категорія підприємств	Виробництво печива, тортів та цукрових кондитерських виробів	Виробництво борошняних кондитерських виробів
Мікропідприємства	239	544
Малі	276	616
Середні	37	47
Великі	4	2

Виробники борошняних кондитерських виробів

Виробники шоколадних та цукрових виробів

Рис. 2.1. Розподіл кондитерських підприємств за номенклатурою та розміром, %

Аналіз індексів виробництва продукції (рис. 2.2.) показав незначні коливання виробництва, окрім 2022 року, що зумовлено початком бойових дій в Україні. В 2022 році обсяги виробництва кондитерської галузі впали на майже на 26%.

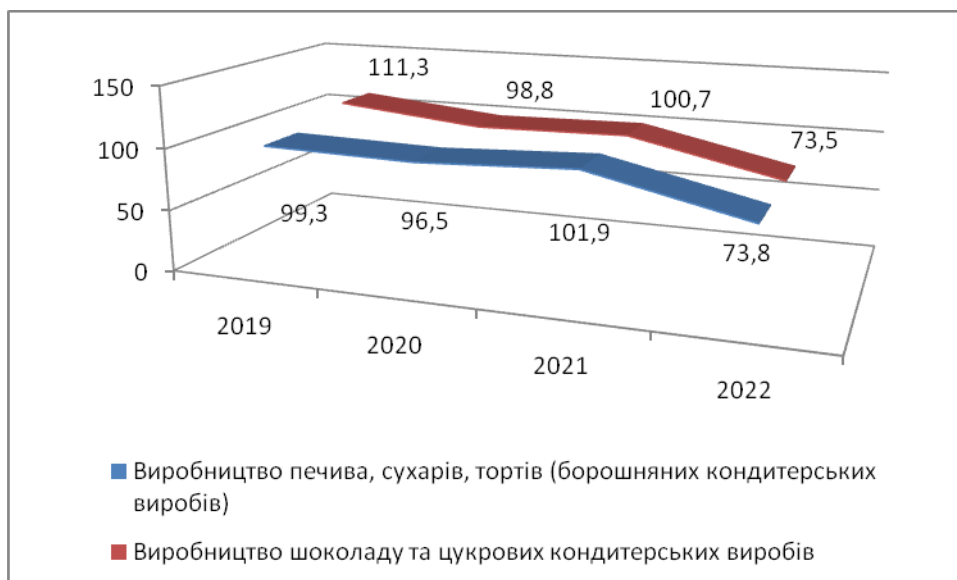

Рис. 2.2. Динаміка виробництва кондитерських виробів, %

Проте слід відмітити, що обсяги реалізації продукції галузі мають не значне зменшення. Зокрема, реалізація сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок зменшилась лише на 1,2% і становила 13,6 млрд грн. Обсяги реалізації какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів знизились на 5,3%, і становила 43,3 млрд грн. Таке незначне падіння в свою чергу можна пов'язати з підвищенням цін на реалізовану продукцію. Зокрема, ціни виробників на категорію «пряники та вироби подібні; печиво солодке; вафлі та вафельні пластини» за рік зросли з 47,3 тис. грн/т до 60, 6 тис. грн/т, тобто на 28%.

Представлені на рис. 2.3. данні демонструють суттєву зміну в реалізації великими і середніми підприємствами. Якщо 2020-2021 р.р. майже 80% реалізовувалась великими підприємствами, то в 2022 році їх частка впало до 26,4%, в той час, як середні підприємства реалізовували близько 70% продукції. Таким чином в 2022 році великі підприємства реалізували продукцію на суму 11,4 млрд грн, середні – 30,6 млрд грн, малі – 1,2 млрд грн, серед них мікропідприємства – 0,32 млрд грн.

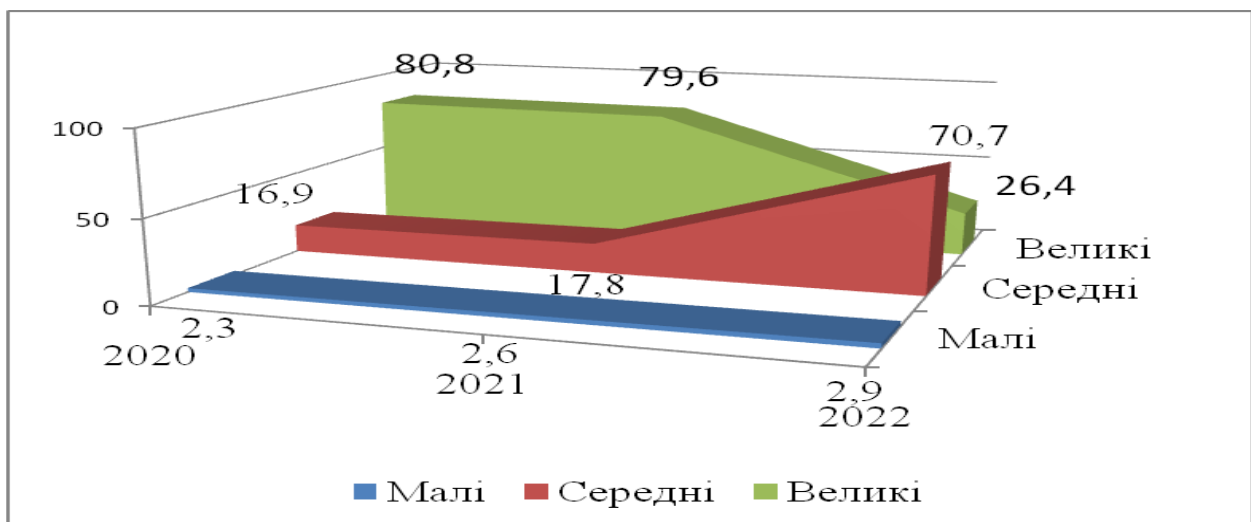

Рис. 2.3. Частки реалізованої кондитерської продукції за категоріями підприємств, %

Однак, щоб максимально використати цей потенціал, необхідно вирішувати проблеми, пов'язані зі стабільністю цін та якістю сировини на внутрішньому ринку. Також важливо залучати інвестиції для впровадження сучасних технологій та підвищення конкурентоспроможності українських кондитерів на зовнішніх ринках.

Протягом 2022-2023 рр., ціни зросли майже на всі продукти, зокрема через зростання вартості енергоресурсів, логістики та окремих видів сировини. Проте через блокування експорту зерна в Україні було нарощення виробництва борошна, що частково вплинуло на зменшення цін на печиво, вафлі та круасани (рис. 2.4.)

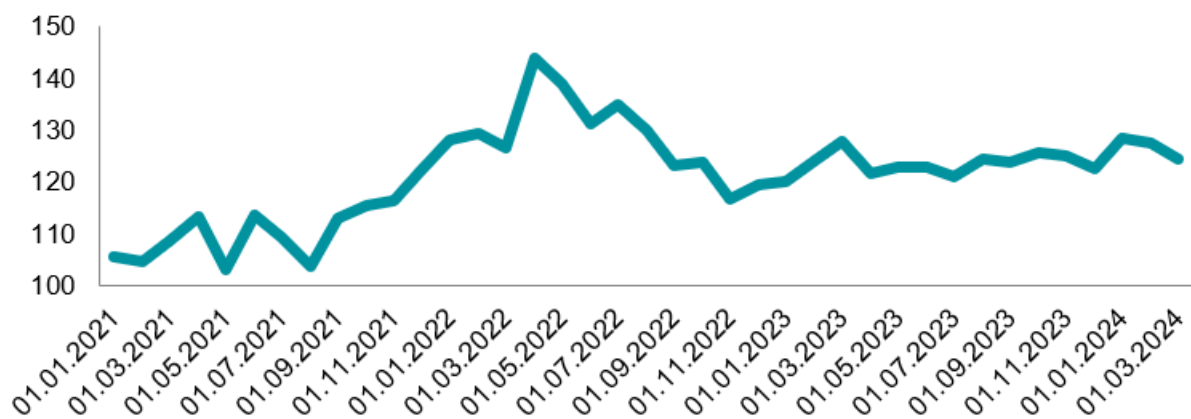

Рис. 2.4. Динаміка цін на печиво та вафлі в Україні

У 2023 році Україна експортувала хлібобулочних кондитерських виробів на 89 тисяч тонн, , що на 29% більше, ніж у 2022 році.

Доходи від експорту солодошів становили \$213 млн, що на 40% більше, ніж попереднього року. Як і інші категорії кондитерської продукції, хлібобулочні солодоші 2023 року показали зростання обсягів експорту.

Основним ринком збуту українських хлібобулочних солодошів у 2023 році був Європейський Союз, на його частку припало \$122 млн, або 57% від загальної вартості експорту.

Головними покупцями українських хлібобулочних є:

- Румунія – 14 тис. тонн;
- Польща – 14 тис. тонн;
- Молдова – 10 тис. тонн;
- Латвія – 5 тис. тонн;
- Німеччина – 5 тис. тонн;
- Грузія – 4 тис. тонн;
- Литва – 4 тис. тонн;
- Болгарія – 3 тис. тонн;
- Азербайджан – 3 тис. тонн.

Значні обсяги постачань також здійснювалися до США, Туреччини, Ізраїлю, Іраку, Саудівської Аравії, Ємену, Китаю, ОАЕ та Лівії. Завдяки цьому Україна зберігає позиції в межах 30-го місця у світовому рейтингу експортерів цієї групи солодошів.

- Товарна структура експорту кондитерських виробів із борошна у 2023 році складалась переважно із солодкого сухого печива (32 тис. тонн), вафель (31 тис. тонн), сухарів і грінок (6 тис. тонн), пряників (4 тис. тонн) та сухого печива (3 тис. тонн).

Таким чином, кондитерська галузь України має великий потенціал для подальшого розвитку. Завдяки інноваціям, розширенню експортних ринків, інвестиціям, українські виробники можуть зміцнити свої позиції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

2.3.Основні тренди розвитку виробництва кондитерських виробів

Основні тренди розвитку виробництва кондитерських виробів, які набирали обертів в 2010-2024 роках, і будуть розвиватися і далі нарощувати темп це:

Тренд № 1. Виробники кондитерських виробів прагнуть зайняти свою власну нішу на ринку, де конкуренція менша. Замість широкого асортименту, який є в усіх підприємств, вони фокусуються на специфічних продуктах, що дозволяє їм уникнути великої конкуренції за сегмент ринку.

Тренд № 2—усвідомлений вибір «Добре для мене» і «Добре для планети». Для споживача має значення: з якої сировини складається кондитерський продукт; де росте сировина, що входить до складу продукту; цікавить технологія виробництва продукту; його екологічна чистота та екологічна вартість. Це знаходить підтвердження в сертифікаційних знаках, які розміщує виробник на упаковках продукту. На упаковках продукту можна побачити наявні сертифікаційні знаки:

«Palmoilfree» - являє собою сертифікат, який підтверджує що продукт виготовлений без пальмової олії і її фракцій;

«UTZ Certifiedcacao» - являє собою програму і знак сталого сільського господарства. Етикетка UTZ присутній найбільш ніж 10 000 упаковок продукції більш ніж в 116 країнах. З 2014 року UTZ є найбільшою програмою сталого вирощування кави і какао в світі. Програма UTZ включає розумне поводження з методами ведення сільського господарства, соціальними та побутовими умовами, що господарством і навколишнім середовищем .;

"Rainforest Alliance Certified" - це неприбуткова організація, метою якої є збереження різноманіття та забезпечення стійких умов життя шляхом перетворення практик сільського господарства, бізнесу та споживчої культури. Організація розробила ряд стандартів щодо сталого сільського господарства та використання землі та лісів.

Добровільна сертифікація плантацій за вимогами та критеріями цих стандартів дозволяє використовувати маркування RFA на продукції, виготовлені з сировини з таких плантацій. Це маркування надає споживачам можливість здійснювати інформований вибір при покупці товару та є важливою конкурентною перевагою для тих, хто дотримується принципів етичного споживання.

«Fairtrade» - громадський рух для просування справедливих стандартів міжнародного трудового, екологічного та соціального регулювання, а також громадську політику щодо маркованих і немаркованих товарів, від ремісничих виробів до сільськогосподарських продуктів. Зокрема, це рух звертає особливу увагу на експорт товарів з країн, що розвиваються в розвинені країни. Справедливу торгівлю часто позиціонують, як альтернативу або заміну вільної торгівлі.

«Cocoa Plan» - какао-план спрямований на те, щоб дати фермерам можливість отримувати прибуток від своєї діяльності, припинити використовувати дитячу працю на своїх фермах і забезпечити стабільне постачання какао-бобів.

Усвідомлений вибір "Добре для планети" та "Добре для себе" приводить до швидкого зростання виробництва кондитерських продуктів, які виготовляються з використанням органічної сировини, оскільки вона є чистою і здоровою, а також сприяє підтримці місцевих постачальників цієї сировини. Це також означає виробництво кондитерських виробів без використання тваринної сировини для веганів, а також кондитерських виробів з цукром, шоколаду та борошняних виробів без пальмової олії.

Досягнення цілі "Добре для планети" досягається шляхом збільшення використання екологічних упаковок замість звичайних, використання екологічної сировини та переробки відходів.

Тренд № 3 - Виробництво кондитерських виробів на рослинній основі та без доданого цукру: Спостерігається зростаючий попит на

кондитерські вироби на рослинній основі та без доданого цукру, що відображається на упаковці позначкою "Sugarfree" (без цукру). Заміна цукру виробляється шляхом використання різних рослинних інгредієнтів, таких як стевія, сушені фрукти, рисовий сироп, агавовий сироп, кленовий сироп, яблучний концентрат, кокосовий цукор, інжирний сироп та мальтитол. Цей тренд охоплює широкий спектр кондитерських виробів і відображає зростаючий інтерес споживачів до здорового способу життя та харчування.

Для печива: виробництво кондитерських виробів з клеймом на упаковці «REDUCEDFAT» з низьким або без жиру – шляхом заміщення іншою сировиною рецептури;

Виробництво кондитерських виробів з клеймом на упаковці «Low/No/Reducedsalt». Виробництво продуктів з клеймом на упаковці «PORTION CONTROL ORT» контроль калорій.

Виробництво продуктів без алергенів з клеймом: «GLUTEN FREE» без глютену, «DAIRY FREE» без молочних продуктів; «Low / No / Reduced Lactose» зі зниженою або без лактози; «NUT FREE» без горіха; «EGG FREE» без яйця продуктів.

Також на ринку з'являються продукти з функціональними клеймами, які набули найбільшої популярності на початку переліку. Серед них:

"High/Added Fiber" - продукт із високим або доданим вмістом волокон;

"Vitamin/ Mineral Fortified" - продукт, збагачений вітамінами та мінералами;

"Energy" - продукт, збагачений енергетичними компонентами;

"High/AddedProtein" - продукт із високим або доданим вмістом білка;

"AddedCalcium" - продукт з доданим кальцієм;

"Digestive" - продукт з доданою сировиною для поліпшення травлення;

"Cardiovascular" - продукт для підтримки серцево-судинної системи;

"BoneHealth" - продукт для підтримки здоров'я кісток;

"Brain&NervousSystem" - продукт для поліпшення роботи мозку та нервової системи;

"Prebiotic/Probiotic" - пребіотик/пробіотик для поліпшення травлення;

"ImmuneSystem" - продукт з доданими компонентами, що підтримують імунну систему;

"Skin, Nails&Hair" - продукт для поліпшення стану шкіри, нігтів і волосся;

"Stress&Sleep" - продукт для зменшення стресу і поліпшення якості сну;

"EyeHealth" - продукт для покращення зорового здоров'я.

Для шоколаду: використання какао продуктів різних місць зростання (Індонезія, Гана, Нігерія, Бразилія, Конго), морської солі.

Для цукерок:

Використання м'яких соковитих фруктів з використанням накарагеннану (водорослі) без желатину.

Тренд № 4 – потужні інгредієнти у снеках - цільнозернові злакові культури, кіноа, амарант, чіа, вівсяне борошно, пшениці, кукурудза, чуфа. Використання у продукті такої сировина , як: горіхів і насіння гарбуза, кунжуту, соняшнику, використання зеленого чаю матча, міксу фруктів (ожина, журавлина, гранат і чорна смородина), водоростей: спіруліна та хлорела, насіння конопель, інжир, насіння маку, куркуми, лимонів. Продукти з даними складовими зручно брати як перекус, так і в дорогу або на сніданок. Популярність цього сегмента з кожним днем зростає.

Тренд № 5– Сенсорний досвід та текстура: Споживачі все більше усвідомлюють вплив текстури на смак продуктів та високо цінують сенсорний досвід. Вони шукають продукти з різноманітними текстурами, такими як м'який, пухнастий, потріскуючий або плавний. Температурні ефекти, такі як нагрівання, охолодження або заморожування, можуть покращити почуття у ротовій порожнині та сприяти збільшенню задоволення від споживання продукту. Використання спеціальної упаковки, яка дозволяє розігрівати або охолоджувати продукти, також набуває популярності. Особливу увагу приділяється використанню гібридних структур, які поєднують різні текстури, такі як холодне морозиво з хрустким печивом або молоко з чіпсами печива. Ці інновації в структурі продукту відкривають нові відчуття та враження для споживачів.

В цілому аналітики прогнозують до 2024 зростання продажу печива до 9 %; енергетичних та зернових батонів до 14,9%.

У зв'язку з цим, у дипломній роботі пропонується проект будівництва підприємства в м Ізмаїл з виробництва кондитерських (шоколадних) виробів.

РОЗДІЛ 3.

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ РОЗРАХУНКИ ПРОЕКТУ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М. ІЗМАЇЛ

3.1. Обґрунтування доцільності проекту будівництва підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл та розрахунок плану виробництва

Кондитерська галузь в Україні, як і більшість інших сфер бізнесу, зазнала серйозних викликів у зв'язку з повномасштабною війною. Окрім загальних труднощів, характерних для всієї економіки, цей сегмент має й низку специфічних проблем. Зокрема, через блокування кордонів польськими перевізниками було зірвано традиційно активний новорічний сезон, що призвело до ускладнення імпорту сировини та експорту готової продукції.

За інформацією [18], оприлюдненою на бізнес-зустрічі «Хлібопекарський бізнес-2024», близько 20% підприємств кондитерської промисловості України постраждали або були змушені припинити діяльність через війну. Обсяги виробництва впали на 10-12%, що є наслідком зменшення внутрішнього попиту, виїзду значної частини населення за кордон і загального падіння купівельної спроможності.

Серед основних напрямків розвитку кондитерської галузі першочерговим завданням є відновлення виробничих потужностей компаній, що зазнали руйнувань або втрат унаслідок війни. Не менш важливою проблемою яка вимагає рішення є масовий виїзд працівників у зв'язку з цим необхідне не лише повернення спеціалістів, а й підготовка і підвищення кваліфікації наявних працівників, що сприятиме впровадженню сучасних технологій і забезпеченню високих стандартів якості продукції.

Стрімке падіння спостерігалось зокрема у кількості виробників, що виробляли цукерки та шоколад, за три роки зменшилась в 11,2% або 40 підприємств. Попри труднощі, галузь має значний потенціал для подальшого

зростання. Вектор розвитку полягає в інноваціях, диверсифікації експортних напрямків, адаптації до трендів здорового харчування та екологічної відповідальності. За умови активного інвестування в людський капітал і технології, українські виробники здатні не лише зберегти конкурентоздатність, а й суттєво змінити свої позиції як на внутрішньому, так і на світовому ринку.

Під час проєктування підприємства необхідно ретельно визначити обсяги виробництва, які зможуть задовольнити наявний попит на ринку. Водночас важливо провести аналіз потенційної економічної ефективності та можливості запланованих обсягах виробництва.

Єдиним підприємством яке здійснює в м. Ізмаїл діяльність з виробництва кондитерських виробів є ТОВ "МЕГА-ЛЮКС". КВЕД 10.72 - виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання. Виробника цукрових та шоколадних виробів у даному місті немає. Тому вважаємо, що виходячи із сучасних тенденцій розвитку кондитерського виробництва, а також відсутністю прямих конкурентів на місцевому ринку - доцільним будівництво підприємства з виробництва шоколадних виробів, які б відображали колорит даного міста.

Мета будівництва підприємства – встановити оптимальні технологічні схеми кожного виробництва, визначити режими роботи цехів і виробництва, визначити потребу виробництва у сировині, таропакувальних матеріалів, обладнання, виробничих площах та ін.

Вихідні матеріали для розрахунків наступні:

- Завдання на будівництво / потужність і асортимент/;
- Норми технологічного будівництва кондитерської промисловості;
- Діючі правила та інструкції.

Вибір і обґрунтування асортименту кондитерських виробів.
Асортимент кондитерських виробів вибрано таким чином, щоб найбільш

повно задовольнити потреби населення з врахуванням наявної традиційної, нетрадиційної і місцевої сировини.

Виходячи із завдання на будівництво складено асортимент і визначена річна, добова і змінна виробітка цукеркових кондитерських виробів, кг:

$$Q_{\text{річ}} = (Q \cdot P_i) / 100 \quad (3.1.)$$

$$Q_{\text{доб}} = (Q \cdot P_i) / (100 \cdot T) \quad (3.2.)$$

$$- \quad Q_{\text{змін}} = (Q \cdot P_i) / (Q \cdot T \cdot n) \quad (3.3.)$$

Де P_i – питома вага даної групи виробів, %;

- Q – продуктивна потужність підприємства, кг;
- T – кількість робочих днів на рік; $T=250$;
- n – кількість змін зазвичай; $n=2$

Таблиця 3.1.

Розгорнутий асортимент продукції, що планується виготовляти

Найменування виробів	Виробітка			%	Вид загортки, фасування
	змінна, т	добова, т.	т		
Дунайська казка	6,0	12,0	3000	51,3	«в затишку»
Ізмаїльські вечори	4,7	9,4	2350	40,2	«в затишку»
Ізмаїльський романс	1,0	2,0	500	8,5	«в затишку»
Всього	11,7	23,4	5850	100	-

Цукерки «Дунайська казка» - посипані какао-сумішшю цукерки куполоподібної форми. Корпус – шоколадний крем на кокосовому маслі. Цукерки загорнуті. В 1 кг. Міститься загорнутих цукерок не менше 85 штук.

Назва цукерок викликає асоціації з річкою Дунай, природою та солодким смаком.

Цукерки «Ізмаїльські вечори» - глазуровані шоколадною глазур'ю куполоподібної форми.. Корпус фруктовий-ягідний. Цукерки загорнуті. В 1 кг міститься не менше 65 штук загорнутих цукерок.

Назва цукерок натякає на теплі південні вечори, затишок, аромат кави й шоколаду.

Цукерки «Ізмаїльський романс» - Глазуровані шоколадною глазур'ю цукерки куполоподібної форми.. Корпус – шоколадно-горіхове праліне з додаванням вершкового масла. Цукерки загорнені. В 1 кг міститься не менше 65 штук загорнутих цукерок. Мелодійна назва для шоколаду з вишуканим горіхово-трюфельним смаком.

Рис. 3.1. Дизайн виробів та загорток, що пропонується.

Продуктивний розрахунок сировини, напівфабрикатів зі сторони.

Кількість загортувальних матеріалів вибраного асортименту (В) залежить від їх виду та розміру виробів, тобто кількості штук готових виробів в 1 кг, і визначається виходячи з норм витрат пакувальних матеріалів по групах виробів.

Таблиця 3.2.

Перерахунок на не загорнуту продукцію цукеркового цеху

Асортимент виробів	Змінна виробітка кг	Витрати загорнутих матеріалів		Не загорнута продукція		
		на 1т готової продукції	На зміну, кг	За зміну, кг	За добу, т	За рік, тис.т
Дунайська казка	6000,0	44	264,0	5736,0	11,472	2,868
Ізмаїльські вечори	4700,0	44	206,8	4493,2	8,986	2,25
Ізмаїльський романс	1000,0	86	86,0	914,0	1,828	0,457
Всього	11700,0	178	556,8	11143,2	22,286	5,571

Вихідним документом для розрахунку сировини та напівфабрикатів, що надходять зі сторони, є уніфіковані рецептури.

При визначенні витрати сировини, допоміжних матеріалів і напівфабрикатів, що надходять зі сторони, для цукерок враховано загортувальні матеріали, так як в рецептурних довідниках ці норми наводяться на 1 т виробів.

Таблиця 3.3.

Планові витрати сировини та напівфабрикатів, що надходять зі сторони

Найменування виробу і змінна виробітка	Дунайська казка		Ізмаїльські вечори		Ізмаїльський романс		Всього		
	на 1 т, кг	на 5,7 т, кг	на 1 т, кг	на 4,5 т, кг	на 1 т, кг	на 0,9 т, кг	за зміну, кг	за добу, кг	за рік, т
<u>Сировина:</u>									
Цукор-пісок	316,5	1804,1	598,2	2691,9	486,1	437,5	4933,5	9867,0	2466,8
Масло вершкове	37,3	212,6	-	-	-	-	212,6	425,2	106,7
Кислота лимонна	-	-	0,6	2,7	-	-	2,7	5,4	1,35
Какао порошок	-	-	-	-	30,5	27,45	27,45	54,9	13,73
Кокосове масло	-	-	-	-	114,7	103,2	103,2	206,4	51,60
Ядрогоріха ліщини сире	336,4	1917,5	-	-	-	-	1917,5	3835,0	958,75
Пюре яблучне	-	-	261,0	1174,5	-	-	1174,5	2349,0	587,25
Пюре брусничне	-	-	167,0	751,5	-	-	751,5	1503,0	375,75
Есенція бруснична	-	-	1,0	4,5	-	-	4,5	9,0	2,25
Наливка Бруснична	-	-	15,5	69,75	-	-	69,75	139,5	34,87
Есенція ірисова	-	-	-	-	0,1	0,09	0,09	0,18	0,045
Есенція ванільна	0,8	4,56	-	-	0,22	0,19	4,75	9,5	2,37
<u>Напівфабрикати зі сторони:</u>									
Шоколадна глазур	305,2	1739,6	252,9	1138,05	-	-	2877,65	5755,3	1438,8
Какао терте	62,8	358,0	-	-	251,3	226,2	584,2	1168,4	292,1
Какао масло	26,2	149,3	-	-	153,5	138,2	287,5	575,0	143,75

Розрахунок допоміжних матеріалів і тари

Загортання, фасування і пакування цукеркових виробів проводиться з метою оберігання їх від впливу вологи, світла, сторонніх запахів,

механічних ушкоджень, для забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до виробів і тривалішого збереження якості, збільшення термінів придатності, а також для надання привабливого зовнішнього вигляду товарній продукції.

Загортувальні та пакувальні матеріали цукеркових виробів вибрано залежно від виду, а також автоматів, на яких здійснюється загортання «в затяжку».

Нормативні витрати цих матеріалів наведені в нормах технологічного проектування підприємств кондитерської промисловості.

Таблиця 3.4.

Розрахунок витрат допоміжних матеріалів

Матеріали	Дунайська казка		Ізмаїльські вечори		Ізмаїльський романс		Всього		
	на 1 т, кг	на 5,7 т, кг	на 1 т, кг	на 4,5 т, кг	на 1 т, кг	на 0,9 т, кг	За зміну, кг	За добу, кг	За рік, т
Фольга ГОСТ 745-89	12,0	68,4	12,0	54,0	37,0	33,3	155,7	311,4	77,85
Етикетка парафінована	21	119,7	21	94,5	49,0	44,1	258,3	516,6	129,15
Підгортка парафінована	11,0	62,7	11,0	49,5	-	-	112,2	224,4	56,10
Папір для застигання ГОСТ 283-86	1,0	5,7	1,0	4,5	1,0	0,9	2,1	4,2	1,05
Гумована стрічка	1,3	7,41	1,3	5,85	1,3	1,17	14,43	28,86	7,21
Підпергамент, пергамент ГОСТ 1341-91	-	-	-	-	7,7	6,93	6,93	13,86	3,46

Таблиця 3.5.

Розрахунок витрат тари

Тара	Дунайська казка		Ізмаїльські вечори		Ізмаїльський романс		Всього					
	на 1 т, шт.	на 6 т, шт.	на 1 т, шт.	на 4,7 т, шт.	на 1 т, шт.	на 1,0 т, шт.	За зміну		за добу		За рік	
							шт.	кг	шт.	кг	тис, шт.	т
Ящик з гофрованого картону №16 /ГОСТ 13512-91/	91	546	91	428	167	167	1141	570,5	2282	1141,0	570,5	285,25

Розрахунок площі основного виробництва та складів. В результаті такого розрахунку визначено площі складів, необхідні для зберігання нормованих запасів сировини, таропакувальних матеріалів і готової продукції.

Запаси сировини на складах кондитерського підприємства потрібні для забезпечення безперебійного випуску кондитерських виробів в заданій кількості і асортименті. Недостатні запаси сировини призводять до простоїв в роботі, зриву випуску виробів в асортименті.

Таблиця 3.6.

Розрахунок необхідної складської площі для зберігання сировини

Сировина	Добова витрата, т	Норма зберігання, діб	Підлягає зберігання на складі, т	Кількість сировини на 1 м ² , т	Необхідна складська площа, м ²
Безтарне зберігання					
Цукор-пісок	9,87	15	148,05	Безтарно	
Ядра горіха ліщини	3,83	60	229,8	Безтарно	
Пюре яблучне	2,35	200	470,0	Безтарно	
Пюре брусничне	1,503	200	300,6	Безтарно	
Склад основної сировини					
Какао порошок	0,055	30	1,65	0,5	3,3
Холодний склад					
Какао терте	1,168	30	35,04	0,79	44,35
Какао масло	0,575	30	17,25	1,05	16,43
Масло вершкове	0,425	30	12,75	1,05	12,14
Шоколадна глазур	5,755	30	172,65	0,79	218,54
Кокосове масло	0,206	15	6,18	0,75	8,24
ВСЬОГО					299,7
Склад смакових і ароматичних речовин					
Наливка	0,139	30	4,17	0,8	5,21
Кислота лимонна	0,0054	60	0,32	1,18	0,27
Есенція бруснична	0,009	30	0,27	0,6	0,45
Есенція ірисова	0,0002	30	0,006	0,6	0,01
Есенція ванільна	0,0095	30	0,285	0,6	0,47
ВСЬОГО					6,41

Таблиця 3.7.

Розрахунок необхідної складської площі для зберігання
допоміжних матеріалів і тари

Матеріали	Добова витрата, т	Норма зберігання, діб	Підлягає зберігання на складі, т	Кількість вантажів на 1 м ² , т	Необхідна складська площа, м ²
Фольга ГОСТ 745-89	0,311	30	9,33	0,59	15,81
Етикетка парафінована	0,517	30	15,51	1,25	12,41
Підгортка парафінована	0,224	30	6,72	1,5	4,48
Папір для застилення ГОСТ 283-86	0,004	30	0,12	1,46	0,08
Гумована стрічка	0,0289	30	0,87	1,4	0,62
Підпергамент, пергамент ГОСТ 1341-91	0,014	30	0,42	1,5	0,28
Ящики з гофрованого картону (ГОСТ 13512-91) №13	1,141	30	34,23	2,9	11,8
Всього					45,48

Таблиця 3.8.

Розрахунок необхідної складської площі для зберігання готової продукції

Найменування продукції	Добова виробітка, т	Норма зберігання, діб	Підлягає зберігання на складі, т	Кількість Продукції на 1 м ² , т	Необхідна Складська площа, м ²
Дунайська казка	12	5	60	0,77	77,92
Ізмаїльські вечори	9,4	5	47	0,77	61,04
Ізмаїльський романс	2,0	5	10	0,47	21,27
Всього					160,23

З урахуванням необхідної площі для розміщення необхідного обладнання, а саме: потоково-механізованої лінії для виробництва куполоподібних цукерок типу «Трюфелі», 1100,0 кг/зм.; механізованої

поточної лінії для виготовлення пралінових цукерок ШПФ-22, 6000,0 кг/зм; агрегату для виливання корпусів цукерок в жорсткі форми «Вінклер і Дюннебір» - 9360 кг/зм, а також необхідності розміщення адміністративного персоналу - загальна площа будівництва становить 72 м в довжину та 24 м в ширину, 3 поверхи. Отже, загальна площа будівництва - 1728 м²

3.2. Планування інвестиційних витрат

Інвестиційні витрати ІК включають:

- витрати K_1 на будівництво нового об'єкта (розширення виробництва);
- витрати K_2 на придбання нового обладнання;
- витрати K_3 на поповнення оборотних коштів, необхідних для придбання сировини, матеріалів, енергоресурсів, оплати ПДВ, оплати праці тощо.

Розрахунок інвестиційних витрат (вкладень) на будівництво (розширення) K_1 , здійснюють укрупнено за формулою:

$$K_1 = P * K_{уд} * n \quad (3.4.)$$

де P - площа одного поверху будівлі, м²;

$K_{уд}$ - норматив питомих (на м²) капітальних вкладень, тис. грн. (\$);

n - кількість поверхів.

З технологічної частини нам відомо що будівництво має 72 м в довжину та 24 м в ширину, 3 поверхи. Отже, площа будівництва 1728 м².

$K_{уд}$ приймають на рівні \$300...400 і переводять у гривні за діючим курсом. Прийmemo $K_{уд} = \$300$, тоді вартість 1 кв. м становитиме $300 * 40,0 = 12000$ грн. і

$$K_1 = 1728 * 12000 * 3 = 62208000 \text{ грн.} = 62208 \text{ тис. грн.}$$

Витрати на придбання нового обладнання K_2 розраховують за формулою:

$$K_2 = K_{бо} + 3\text{тр} + 3\text{м} + Д + \text{Кост} - Л + Кс \quad (3.5.)$$

де $K_{об}$ - вартість придбання нового обладнання;

Зтр - транспортно-заготівельні витрати (3-5% від вартості нового обладнання);

Зм - вартість монтажу нового обладнання (15-20% від вартості нового обладнання).

Для визначення K_2 складемо табл. 3.9.

Таблиця 3.9.

Кошторис витрат на придбання обладнання

№	Найменування обладнання, марка	Кількість одиниць, шт	Ціна з ПДВ одиницю, тис. грн	Вартість, тис. грн
1	Механізована поточна лінія для виготовлення пралінових цукерок ШПФ-22	1	2400	2400
2	Агрегат для виливання корпусів цукерок в жорсткі форми «Вінклер і Дюннебір	1	2000	2000
3	Потоково-механізована лінія для виробництва куполоподібних цукерок типу «Трюфелі»	1	2200	2200
	Всього витрат на придбання обладнання			6600,0
4	Монтаж нового обладнання (15 % від вартості нового обладнання);			990,0
5	Транспортно-заготівельні витрати (5% від вартості нового обладнання);			330,0
6.	Капітальні вкладення на обладнання			7920,0

Отже, $K_2 \text{ з ПДВ} = 7920,0$ тис. грн.

Витрати на поповнення власних обігових коштів K_3 обчислюють за формулою

$$K_3 = K_{\text{ос}} \quad (3.6.)$$

де $K_{\text{ос}}$ - витрати на поповнення власних обігових коштів для випуску продукції;

Для нової будови формула для $\Delta K_{\text{ос}}$ має вигляд

$$\Delta K_{oc} = \Delta TP / K_{ob} \quad (3.7.)$$

ΔTP - приріст величини обсягів продукції у вартісному вираженні;

K_{ob} – коефіцієнт оборотності оборотних коштів;

K_{oc} приймають на рівні 8...20 залежно від масштабів виробництва.

Планування надходжень від виробництва та реалізації продукції.

Визначимо обсяги виробництва продукції в натуральному та вартісному виразі, тобто сформуємо виробничу програму цеху.

Основою для формування програми є інформація про:

-плановий асортимент, необхідність на ринку якого визначено маркетинговими дослідженнями;

-кількість змін роботи підприємства (обладнання) - це 2 зміни, тривалість зміни 8 годин, кількість днів - 250;

-коефіцієнт використання потужності, який повинен бути не нижче, а при необхідності значно вище існуючого на підприємстві.

Оптову ціну на нові вироби оберемо на рівні подібних видів продукції в торговій мережі, знижуючи ціну продажу в 1,3...1,4 рази.

Таблиця 3.10.

Розрахунок річного обсягу виробництва у вартісному виразі

Найменування виробу	Річний обсяг виробництва, тонн	Оптова ціна підприємства, тис. грн./т	Вартість (ТП) річного обсягу продукції, тис. грн.
Цукерки «Дунайська казка»	3000	361,01	1083039,79
Цукерки «Ізмаїльські вечори»	2350	120,81	283908,83
Цукерки «Ізмаїльський романс»	500	566,40	283198,44
Усього	5850		1650147,07

Дані табл. 3.10 дозволяють оцінити розмір необхідних обігових коштів за формулою (3.7.). Прийmemo $K_{ob} = 18$.

$$K_{oc} = 1650147,07 / 18 = 91674,837 \text{ тис. грн.}$$

$$K = 91674,837 + 62208 + 7920,0 = 161802,8 \text{ тис. грн.}$$

Планування витрат. Джерелами для реалізації інвестиційних проектів виступають: прибуток, який залишився у розпорядженні підприємства, приріст амортизаційних відрахувань, кредит банку.

Амортизаційні надходження за умовами використання власних коштів (доля яких може складати від 0% до 30% від визначеної величини інвестицій) визначаються відповідно до норми амортизації певної групи основних виробничих фондів (ОВФ).

Величина амортизаційних відрахувань (А) є сума амортизаційних відрахувань за всіма групами ОВФ.

Так як нове будівництво цеху, то враховуємо тільки групу 3 та групу 4.

Амортизаційні нарахування (знос) обчислюють за формулою:

$$\Delta A = \sum_{i=1}^K \frac{Нам_i}{100\%} * \Delta ОВФ, \quad (3.8.)$$

де ΔA - додаткові амортизаційні нарахування;

Нам - норма амортизації по відповідному виду обладнання у %.

При будівництві нового об'єкта амортизаційні нарахування виконують відносно вартості будівлі і обладнання, яке закуповують, за нормами амортизації у 5 % і 20 % відповідно.

$$\text{З обладнання } A_{\text{обл.}} = 6600,0 * 20\% / 100\% = 1320 \text{ тис грн.}$$

$$\text{З будівлі } A_{\text{буд.}} = 25920 * 5\% / 100\% = 3110,4 \text{ тис грн.}$$

Як правило, величини амортизаційних відрахувань недостатньо, тому підприємству необхідно залучити позикові кошти, взяти кредит в банку під певний відсоток річних (в сучасних умовах від 18% до 32 %). Відсотки за кредитом включаються в експлуатаційні витрати (щомісячно, щоквартально, щорічно), а сума кредиту сплачується з прибутку (щорічно, або у відповідний термін – квартал, місяць).

Дисконтувати грошові потоки будемо за ставкою дисконту 28 %.

Зміни поточних експлуатаційних витрат відображають в калькуляціях, на продукцію впровадження інвестиційного проекту.

Таблиця 3.11.

Калькуляція собівартості запланованого річного обсягу продукції

Найменування статей витрат	Обсяг випуску продукції					
	на 1 т, тис.грн	на річний обсяг т. виробництва, тис.грн	на 1 т, тис.грн	на річний обсяг виробництва, тис.грн	на 1 т, тис.грн	на річний обсяг виробництва, тис.грн
	Дунайська казка		Ізмаїльські вечори		Ізмаїльський романс	
		3000		2350		500
Сировина, матеріали, тара	312,48	937440,00	100,30	235705,00	490,58	245290,00
Енергетичні ресурси	5,52	16560,00	5,52	12972,00	5,52	2760,00
Заробітна плата основна	0,14	430,56	0,18	430,56	0,86	430,56
Заробітна плата додаткова	0,04	129,17	0,05	129,17	0,26	129,17
Відрахування на соціальні заходи	0,04	123,14	0,05	123,14	0,25	123,14
Затрати на утримання та експлуатацію обладнання	0,09	279,87	0,12	279,87	0,56	279,87
Амортизація		872,00		872,00		872,00
Загальновиробничі витрати	0,09	279,87	0,12	279,87	0,56	279,87
Інші витрати	0,11	335,84	0,14	335,84	0,67	335,84
Виробнича собівартість	318,53	956450,44	106,49	251127,44	499,26	250500,44
Адміністративні витрати	0,11	335,84	0,14	335,84	0,67	335,84
Витрати на збут	9,56	28693,51	3,19	7533,82	14,98	7515,01
Повна собівартість	328,19	985479,79	109,83	258997,10	514,91	258351,29
Всього	361,01	1084027,77	120,81	284896,81	566,40	284186,42

Розрахунок вартості сировини, допоміжних матеріалів і тари на 1 т

Таблиця 3.12

Потреба та вартість сировини , основних матеріалів продукції

Найменування та одиниця вимірювання	Витрати , кг/т	Планова ціна од., грн/т	Вартість продукції, тис.грн
Дунайська казка			
Сировина:			
Шоколадна глазур	305,2	115000	35,10
Цукрова пудра	315,5	75000	23,66
Ядро горіха ліщини смажене	320,10	470000	150,45
Какао терте	62,80	570 000	35,80
Какао масло	26,20	1750 000	45,85
Масло вершкове	37,3	320000	11,94
Есенція ванільна	0,8	118000	0,09
Допоміжні матеріали			0,00
Фольга ГОСТ745-89	12,0	48200	0,58
Етикетка парафінована	21	38200	0,80
Підгортка парафінована	11,0	28200	0,31
Папір для застигання ГОСТ 283-86	1,0	28200	0,03
Гумована стрічка	1,3	63500	0,08
Тара			0,00
Ящик з гофрованого картону №16/ГОСТ13512-91/	91	85600	7,79
Усього			312,48

Таблиця 3.13.

Потреба та вартість сировини , основних матеріалів продукції

Найменування та одиниця вимірювання	Витрати , кг/т	Планова ціна од., грн/т	Вартість продукції, тис.грн
Ізмаїльські вечори			
Сировина:			
Шоколадна глазур	252,9	115000	29,084
Цукор пісок	598,2	29000	17,348

Продовження табл. 3.13.

Пюре яблучне	261,0	17000	4,437
Пюре брусничне	167,0	213000	35,571
Наливка Бруснична	15,5	220000	3,410
Кислота лимонна	0,6	118000	0,071
Есенція бруснична	1,0	789000	0,789
Допоміжні матеріали			0,000
Фольга ГОСТ745-89	12,0	48200	0,578
Етикетка парафінована	21	38200	0,802
Підгортка парафінована	11,0	28200	0,310
Папір для застигання ГОСТ283-86	1,0	28200	0,028
Гумована стрічка	1,3	63500	0,083
Тара			0,000
Ящик з гофрованого картону №16 ГОСТ13512-91/	91	85600	7,790
Усього			100,300

Таблиця 3.14.

4. Потреба та вартість сировини , основних матеріалів продукції

Найменування та одиниця вимірювання	Витрати , кг/т	Планова ціна од., грн/т	Вартість продукції, тис.грн
Ізмаїльський романс			
Сировина:			
Цукрова пудра	484,6	75000	36,35
Какао терте	251,3	570 000	143,24
Какао масло	153,5	1750 000	268,63
Кокосове масло	114,7	175000	20,07
Какао порошок	30,5	125000	3,81
Ванілін	0,22	402000	0,09
Есенція ірисова	1,0	118000	0,12
Допоміжні матеріали			0,00
Фольга ГОСТ745-89	37,0	48200	1,78
Етикетка парафінована	49,0	38200	1,87

Продовження табл. 3.14

Папір для застигання ГОСТ 283-86	1,0	28200	0,03
Гумована стрічка	1,3	63500	0,08
Підпергамент, пергамент ГОСТ1341-91	7,7	28200	0,22
Тара			
Ящик з гофрованого картону №16 ГОСТ13512-91/	167	85600	14,30
Усього			490,58

Розрахунок вартість енергетичних ресурсів. Розрахуємо вартість енергетичних ресурсів які використовуються при виробництві кожного виду виробу, табл. 3.15.

Таблиця 3.15.

Розрахунок вартості енергетичних ресурсів за 1 т

Найменування, одиниця виміру	Норма витрат на 1 т	Тариф за одиницю без ПДВ, грн.	Вартість, грн.
Електроенергія, кВт* год	450,0	3,2	1440,0
Вода, м ³	3	35,36	106,08
Холод, Гкал	1,0	352,908	352,908
Пара, т	2,0	1810,16	3620,32
Всього, грн.			5519,308
Всього, тис. грн.			5,52

Розрахунок витрат на заробітну плату для калькуляції виконують по кожній лінії, а потім визначають зміну чисельності в цілому. Явочну чисельність обчислюють за формулою

$$Ч_{яв} = Ч_{р} \times П_{змін} \text{ (п.2 хп.3 - таблиці)} \quad (3.9)$$

Число відпрацьованих людино-днів визначають множенням $Ч_{яв}$ (п.4) на 250 днів роботи підприємства. Середньооблікову чисельність (п.8) розраховують відношенням кількості відпрацьованих людино-днів на корисний фонд часу роботи одного робітника (240 днів) (п.7 / 240).

Основну заробітну плату робітників кожної категорії визначають множенням середньооблікової чисельності на відповідну тарифну ставку і на фонд часу роботи підприємства, тобто п. 8 х п.7 х 250 днів.

З 1.04.2025 р. мінімальна заробітна плата становить 8000 грн./міс. Додаткову заробітну плату розраховують тільки в строчці «Всього» в розмірі (30 %) від величини основної заробітної плати.

Відрахування на соціальні заходи складають в сучасний період 22 % від суми основної та додаткової заробітної плати.

Розрахунок витрат за статтею «Експлуатація та утримання обладнання» заходу проводять укрупнено в розмірі 50-80% від суми основної та додаткової заробітної плати.

Витрати за статтею «Загальновиробничі витрати» складають 50-80% від суми основної і додаткової заробітної плати.

Витрати, за статтею «Інші витрати» складають 50-80 % від суми основної і додаткової заробітної плати.

Витрати за статтею «Адміністративні витрати» приймають в розмірі 60-80 % від суми основної та додаткової заробітної плати.

Витрати за статтею «Витрати на збут» приймають в розмірі 3% - 5% від величини виробничої собівартості.

Таблиця 3.16.

Розрахунок витрат на заробітну плату виробництва цукерок
«Дунайська казка»

Найменування професії	Чисельність робочих на лінії	Число робочих змін у добу	Явочна чисельність осіб/добу	Розряд	Змінна тарифна ставка	Число людин-днів за рік	Середньооблік. чисельність, осіб	Основна зарплата, тис.грн	Додаткова з/п, тис.грн	Загальний фонд оплати, тис. грн
Варильник	1	2	2	2	203,0	500	2,08	105,56		
Оператор загортального автомата	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		

Продовження табл. 3.16

Оператор формулюючого агрегату	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Пакувальник, маркувальник	1	2	2	1	205,0	500	2,08	106,6		
Всього	4		8					430,56	129,17	559,73

Таблиця 3.17.

Розрахунок витрат на заробітну плату виробництва цукерки
«Ізмаїльські вечори»

Найменування професії	Чисел ність робоч их на лінії	Числ о робо чих змін у добу	Яво чна чисе л. осіб/ доб	Роз ряд	Змінна тарифна ставка	Чис ло люд ино- днів за рік	Серед ньооб лік. числь ність, осіб	Осно вна зар. плата, тис.гр н	Додат кова з/п, тис.гр н	Загал ьний фонд оплат и, тис. грн
Варильник	1	2	2	2	203,0	500	2,08	105,56		
Оператор загортального автомата	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Оператор загортального автомата	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Оператор формулюючого агрегату	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Пакувальник, маркувальник	1	2	2	1	205,0	500	2,08	106,6		
Всього	4		8					430,56	129,17	559,73

Таблиця 3.18.

**Розрахунок витрат на заробітну плату виробництва цукерок
«Ізмаїльський романс»**

Найменування професії	Чисел ьність робоч их на лінії	Числ о робо чих змін у добу	Яво чна чисе л. осіб/ доб	Роз ря д	Змінна тарифна ставка	Чис ло люд ино- днів за рік	Серед ньооб лік. числь ність, осіб	Осно вна зар. плата, тис.гр н	Додат кова з/п, тис.гр н	Загал ьний фонд оплат и, тис. грн
Варильник	1	2	2	2	203,0	500	2,08	105,56		
Оператор загортального автомата	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Оператор формууючого агрегату	1	2	2	3	210,0	500	2,08	109,2		
Пакувальник, маркувальник	1	2	2	1	205,0	500	2,08	106,6		
Всього	4		8					430,56	129,17	559,73

3.3. Розрахунок ефективності проекту будівництва підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл

Приріст прибутку Π від впровадження проекту визначають як різницю між приростом товарної продукції ТП і зміною собівартості продукції $\Pi = \text{ТП} - \text{С}$

Чистий прибуток визначають за мінусом податку на прибуток (18 % у теперішній час)

Визначення економічної ефективності інвестицій на захід, що передбачається за проектом

Для оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості проекту можна використовувати наступні показники (з урахуванням фактору часу по комерційній ставці дисконту):

чистий приведений (дисконтований) дохід (ЧПД)

індекс доходності (ІД)

термін окупності інвестицій (Ток).

Чистий приведений дохід NPV (Net Present Value) – це показник, який порівнює потік грошових надходжень у вигляді прибутку і амортизаційних відрахувань з витратами - інвестиціями в капітальне будівництво, поновлення основних фондів виробництва і фонди для створення і накопичення оборотних коштів. Для розрахунку показника необхідно визначити розмір приведенного чистого грошового потоку від проекту і порівняти його з розміром інвестованого капіталу.

Грошовий потік від проекту $ГП_t$ у t - му періоді визначають за формулою:

$$ГП_t = ЧП_t + A_t \quad (3.10.)$$

де $ГП$ – грошовий потік від проекту в t -му році;

$ЧП_t$ і A_t – відповідно, чистий прибуток і амортизаційні відрахування в t -му році за проектом.

Приведений чистий грошовий потік підприємства $ЧГП_t$ в t -му році від проекту визначають за формулою:

$$ЧГП_t = \frac{ГП_t}{(1+\alpha)^t} \quad (3.11.)$$

де α – реальна ставка дисконтування грошових сум.

Чиста поточна вартість проекту NPV дозволяє отримати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування. Під чистою поточною вартістю проекту розуміють різницю між сумою приведених чистих грошових потоків і сумою інвестованого капіталу ІК.

Розрахунок показника проводять за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n ЧГП_t - ІК \quad (3.12.)$$

Проект приймається, якщо $NPV > 0$.

Індекс дохідності (ІД) - це показник рентабельності, який розраховують на основі моделі:

$$ІД = \frac{\sum_{t=1}^n ЧГП_t}{ІК} \quad (3.13.)$$

З формули випливає, що індекс дохідності є відношенням приведених грошових надходжень до приведених до початку реалізації інвестиційного проекту інвестицій.

Проект приймається, якщо індекс дохідності перевищує 1.

Період окупності Ток інвестицій визначають як період часу, протягом якого сума чистих грошових потоків стане рівною сумі інвестицій, або як відношення розміру інвестованого капіталу до усередненого ЧГП сер:

$$\text{Ток} = \text{ИК} / \text{ЧГП сер} \quad (3.14.)$$

Показник Ток можна також визначити за даними першого року.

Таблиця 3.19.

**Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту
(оптимістичний варіант)**

Показники	Період реалізації проекту, роки				
	1	2	3	4	5
Товарна продукція, тис. грн.	1650147,07	1650147,07	1650147,07	1650147,07	1650147,07
Витрати, тис.грн., в т.ч.	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18
Амортизація	4430,40	3367,10	2559,00	1944,84	1478,08
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн.	161802,84				
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	147318,89	147318,89	147318,89	147318,89	147318,89
Податок на прибуток, тис.грн.	26517,40	26517,40	26517,40	26517,40	26517,40
Чистий прибуток, тис.	120801,49	120801,49	120801,49	120801,49	120801,49
Грошовий потік, тис.грн	125231,89	124168,59	123360,49	122746,33	122279,57
Коефіцієнт дисконтування	1,26	1,59	2,00	2,52	3,18
ЧГП, тис. грн.	99390,39	78211,51	61668,65	48699,71	38503,59
Сумарний грошовий потік, тис. грн.	99390,39	177601,90	239270,55	287970,26	326473,84
Приріст ЧГП по відношенню до інвестицій	-62412,45	15799,06	77467,71	126167,42	164671,00
NPV, тис. грн.	15799,06				
Середній ЧГП, тис. грн.	65294,77				
Період окупності Ток, рік	1,34				
Індекс дохідності ІД	1,10				

Проведені розрахунки свідчать про економічну доцільність проекту. При розмірі інвестицій 161802,84 грн., повному завантаженню виробничих потужностей та роботи підприємства у 2 зміни та коефіцієнті дисконтування інвестицій 1,28 строк їх окупності становитиме більше одного року, індекс дохідності інвестицій на другому році проекту сягне 1,1. Рівень рентабельності виробництва становить 10%.

Таблиця 3.20.

**Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту
(песимістичний варіант)**

Показники	Період реалізації проекту, роки				
	1	2	3	4	5
Товарна продукція, тис. грн.	1577969,588	1577969,588	1577969,588	1577969,588	1577969,588
Витрати, тис.грн., в т.ч.	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18
Амортизація	4430,40	3367,10	2559,00	1944,84	1478,08
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн.	161802,84				
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	75141,41	75141,41	75141,41	75141,41	75141,41
Податок на прибуток, тис.грн.	13525,45	13525,45	13525,45	13525,45	13525,45
Чистий прибуток, тис.	61615,96	61615,96	61615,96	61615,95	61615,96
Грошовий потік, тис.грн	66046,36	64983,06	64174,95	63560,79	63094,03
Коефіцієнт дисконтування	1,26	1,59	2,00	2,52	3,18
ЧГП, тис. грн.	52417,74	40931,63	32081,45	25217,80	19867,15
Сумарний грошовий потік, тис. грн.	52417,74	93349,37	125430,82	150648,62	170515,77
Приріст ЧГП по відношенню до інвестицій	-109385,09	-68453,46	-36372,02	-11154,22	8712,93
NPV, тис. грн.	8712,93				
Середній ЧГП, тис. грн.	34103,15				
Період окупності Ток, рік	4,74				
Індекс дохідності ІД	1,05				

При песимістичному розвитку подій (зниженні купівельної спроможності населення та нерівномірної роботи підприємства) чистий прибуток від виробничої діяльності буде становити 61615,96 тис.грн., рентабельність виробництва 5%, термін окупності інвестицій майже 5 років (4,74).

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ

4.1. Вимоги безпеки щодо розміщення виробничого обладнання та його обслуговування

При розміщенні устаткування повинна бути забезпечена зрічність обслуговування та безпечна евакуація людей у разі пожеж чи аварійних ситуацій.

Усе виробниче устаткування встановлене з урахуванням умов його технічного обслуговування відповідно до вимог технічного паспорта та ДНАОП 1.8.10-1.14-97:

- машини та агрегати повинні бути закріплені на міцних підставах, щоб уникнути виробничого переміщення, вібрації і поштовхів. При розміщенні машин і агрегатів передбачена можливість зручного і безпечного обслуговування при огляді і поточному ремонті;
- щоб уникнути аварії пристосування для керування машинами, агрегатами змонтовані так, щоб включити можливість їх довільного відключення;
- пускові кнопки застосовуються утопленого типу із відповідним значенням для кожної машини;
- рухомі деталі машини повинні бути надійно огорожені в доступних місцях, що виключить можливість травмування обслуговування персоналу. Виступаючі кінці валів огорожуються суцільними кожухами.
- ширина головних проходів за наявності постійних робочих місць повинна бути не менше 1,5 м. Біля віконних прорізів, доступних з рівня підлоги або площадки – не менше 1,0 м. Між устаткуванням для обслуговування та ремонту, а також між устаткуванням та стінами – не менше 0,8 м, а за наявності постійних робочих місць між ними – 1,4 м. Проходи між устаткуванням у вибухопожежонебезпечних приміщеннях повинні бути шириною не менше 1,5 м, крім малогабаритних машин шириною та висотою до 0,8 м, для яких дозволяється зменшити ширину

проходу до 1,0 м. Між паралельно розташованими виробничими печами, сушарками проходи передбачають шириною не менше 2 м;

- ширина проходів при обслуговуванні стрічкових та ланцюгових конвеєрів повинна бути не менше 0,75 м;

- відстань між двома паралельно встановленими конвеєрами повинна бути не менше 1,0 м. Ширина проходу між паралельно встановленими конвеєрами, закритими на всю довжину огороженням або жорсткими коробами, повинна бути не менше 0,7 м;

- відстань по вертикалі від найбільш виступаючих частин конвеєра (вантажу, що транспортується) до нижніх поверхонь виступаючих будівельних конструкцій повинна бути не менше 0,6 м;

- відстань між найбільш виступаючими частинами варильних апаратів повинна бути не менше 0,8 м;

- між цехом з варильним обладнанням та цехом формування повинна встановлюватися металева завіса, висота якої від низу до полу повинна бути 2,2 м;

- ширина проїхжів встановлюється в залежності від виду транспорту, який використовується, з урахуванням радіуса його повороту;

- стаціонарні площадки обслуговування машин та устаткування, що розташовуються на висоті, мають огорожі та сходи з поруччям. Висота огорож, поруччя – 1,0 м;

- ширина площадок для постійного обслуговування устаткування та сходів, що ведуть до них – 0,8 м. Крок сходинок сходів – 0,25 м, ширина сходинок - 0,12 м;

- висота від підлоги площадки обслуговування до низу виступаючих конструкцій перекриття – 1,8 м. Відстань по вертикалі від верхнього краю відкритої посудини до площадки обслуговування – 1,0 м;

Площадка має табличку з наведенням максимально допустимого для неї загального та зосередженого навантаження.

4.2. Електробезпека при реалізації технології

В залежності від категорії за чинниками виробничого середовища і з небезпеки ураження електрострумом, електробезпека при реалізації технології забезпечена:

- озоляцією струмопровідних частин (подвійна ізоляція);
- захисним автоматичним вимиканням живлення (аварійні вимикачі, пристрої захисного відключення);
- недоступністю струмоведучих частин (пакетні аварійні вимикачі; розміщення електропроводів на висоті, надосяжній для невмисного торкання до них різного роду пристосуваннями; прокладання дротів по підлозі у металевих рукавах чи у просторі над підвісною стелею або заховування проводки у стіни);
- застосування написів, плакатів, засобів індивідуального захисту (діелектричних вилимів) біля розподільних щитків (біля щитових);
- захисним заземленням або зануленням конструкції, що можуть виявитися під напругою.

У вибухонебезпечних зонах (відділеннях розмелу цукру-піску, аспіраційних відділеннях тощо) будь-якого класу підлягають заземленню усі електроустановки під усіма напругами змінного та постійного струму, а також устаткування, яке встановлене на занулених (заземлених) металевих конструкціях.

Правила роботи з посудинами, що працюють під тиском

Посудини підлягають достроковим технічним оглядам:

- після ремонту з застосуванням зварювання або пайки окремих частин посудини, яка працює під тиском;
- якщо посудина перед пуском у роботу знаходилась без дії понад один рік.

Періодичність технічного огляду посудин, цистерн, бочок, балонів, що знаходяться в експлуатації та не підлягають реєстрації в органах

Держгірпромнагляду: зовнішній та внутрішній огляд – раз на 12 місяців, гідравлічне випробування пробним тиском – кожні 8 років.

4.3. Шляхи евакуації

Для забезпечення евакуації працівників з приміщень передбачається наявність у цеху шляхів евакуації і виходів. З кожного приміщення, з кожного поверху передбачаються 2 евакуаційних виходи, розташованих з протилежних сторін сходових клітин.

План евакуації розміщується на видному місці, біля основного виходу з цеху. План евакуації повинен бути підписаний розробником, узгоджений з працівниками, начальником ДПД і затверджений генеральним директором фабрики. Шляхом евакуації забезпечуються евакуаційним освітленням.

Двері, призначені для виходу на зовнішні пожежні драбини, повинні мати освітлений напис «Вихід на пожежну драбину».

Двері на шляхах евакуації повинні відчинятися назовні.

При наявності людей у приміщенні двері евакуаційних виходів повинні замикатися лише на внутрішні запори, яка легко відмикається. Мінімальна ширина дверей – 0,8 м, проходів – 1 м, коридорів – 1,4 м.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність виступає ключовим чинником економічного зростання та відіграє вагомую роль у господарській діяльності підприємств. Для кожного суб'єкта підприємництва надзвичайно важливо здійснювати інвестиції розумно й цілеспрямовано.

Оскільки інвестиції, в першу чергу, спрямовані на забезпечення процесу розширеного відтворення, важливо враховувати специфіку інвестиційних проєктів, які зазвичай потребують тривалого періоду підготовки та реалізації.

У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження теоретико-методичних основ обґрунтування інвестиційної привабливості проєктів.

Метою дослідження є систематизація, узагальнення та вдосконалення теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання інвестиційної привабливості проєкту будівництва підприємства з виробництва кондитерської продукції в м. Ізмаїл.

Відповідно до мети роботи були поставлені і вирішені такі наукові завдання:

Р досліджено теоретичні та методичні засади щодо розкриття сутності та класифікаційних ознак інвестиційних проєктів, а також оцінювання їх економічної ефективності;

Р проаналізовано сучасні тенденції, проблеми виробничої та збутової діяльності підприємств кондитерської галузі України, а також рівень конкуренції на вітчизняному та локальному рівнях з позиції доцільності здійснення проєкту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл;

Р проведено техніко-економічне обґрунтування і розрахунки щодо реалізації проєкту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл.

Сучасна економічна наука та чинне законодавство України пропонують різноманітні підходи до тлумачення поняття «інвестиційний проєкт». Наприклад, згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційний проєкт — це комплекс організаційно-правових, управлінських,

фінансових, аналітичних і технічних заходів, що формалізовані у вигляді планово-розрахункової документації та спрямовані на обґрунтування й реалізацію інвестицій.

Відомий український економіст І.О. Бланк визначає інвестиційний проєкт як комплекс дій, які потребують капіталовкладень для майбутнього прибутку або суспільного ефекту. Бізнес-словники ж інтерпретують інвестиційний проєкт як довгострокове вкладення капіталу з метою реалізації бізнес-ідеї та отримання стабільного доходу. Таким чином, об'єднуючи підходи різних авторів, можна дійти до уточненого формулювання: інвестиційний проєкт — це сукупність підготовчих заходів, документального обґрунтування й практичних дій, які здійснює інвестор для реалізації інвестиційного плану з метою досягнення прибутковості або соціального ефекту в майбутньому.

Кожен проєкт має чітко визначену мету й проходить низку етапів, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення. Структурно процес реалізації інвестиційного проєкту поділяється на стадії:

5. Передінвестиційна — підготовка, планування та розробка проєкту.
6. Інвестиційна — безпосередній запуск і реалізація.
7. Експлуатаційна — етап функціонування, отримання прибутку, повернення інвестицій та можливий спад активності.

Сьогодні інвестиційна діяльність підприємств здійснюється в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів, тому під час інвестиційного проектування особливої уваги набувають проблеми вибору інвестиційно привабливих проєктів. Термін «інвестиційна привабливість» у теорії як правило розкривається по відношенню до конкретного об'єкту: регіон, галузь, країна, підприємство, проєкт. Інвестиційну привабливість необхідно розглядати як певну властивість, якість, як складне економічне поняття, що має системний характер. Загалом інвестиційну привабливість можна визначати на рівнях — від оцінки господарюючої економічної одиниці до

оцінки політичної та макроекономічної ситуації: на рівні країни, галузі, регіону та конкретного об'єкта впровадження. На рівні галузі інвестиційна привабливість характеризується перспективами розвитку галузі, значимістю в економіці України, забезпеченістю зростання за рахунок власних ресурсів, рівнем державної підтримки, рівнем конкуренції тощо. Інвестиційна привабливість підприємства характеризується: виробничою базою; технічною базою; номенклатурою продукції, що випускається; виробничою потужністю, можливістю нарощування обсягів виробництва; місцем підприємства в галузі, на ринку; рівнем монопольності.

Теоретичні аспекти та проблеми здійснення оцінки привабливості інвестиційних проектів в Україні досліджувались як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі.

Слід зазначити, що ефективність інвестиційних проектів має кількісну і якісну оцінку. Це залежить від цілей інвестора, що можуть виражатися, наприклад, в одержанні доходу, і тоді ефективність матиме кількісну визначеність. Під час одержання будь-якого іншого корисного для інвестора ефекту, наприклад, досягнення соціального, екологічного, інтелектуального, що не завжди має кількісну визначеність, необхідна якісна оцінка.

Оцінюючи привабливість галузі слід зауважити, що сектор виробництва кондитерських виробів є важливою складовою харчової промисловості України за обсягами виробництва, часткою експорту, обсягами залучення інвестицій, а отже і за інвестиційною привабливістю. Це одна з небагатьох високорентабельних галузей промисловості, яка змогла відносно швидко адаптуватися до ринкових умов господарювання і увійти в десятку бюджетоутворюючих секторів економіки. Наявність в Україні місцевої сировини – борошна та цукру – стала передумовою для створення та розвитку протягом ХХ століття потужної кондитерської промисловості. Більшість змін у кондитерському секторі відбулась завдяки інвестиціям, які мали як зовнішнє, так і вітчизняне походження.

Причинами зростання сектора кондитерських виробів, збільшення їх виробництва в Україні було зумовлено низкою причин: реструктуризацією власності та консолідацією капіталу в галузі; значними вітчизняними та іноземними інвестиціями; розширенням асортименту продукції; активною маркетинговою політикою виробників; використанням сучасних матеріалів пакування та новими технологіями. Сьогодні за насиченістю та асортиментом ринок кондитерських виробів України майже нічим не відрізняється від ринку європейських країн. Кондитерські вироби налічують до 1000 найменувань, а 90% кондитерського ринку належить до вітчизняної продукції.

Загальна місткість вітчизняного ринку кондитерської продукції оцінюється в 1 млн. тонн. Сьогодні він достатньо розвинений і структурований.

кондитерський ринок в Україні характеризується певними особливостями, зокрема:

- значна матеріаломісткість: більша частина витрат спрямована на придбання сировини;

- сезонність виробництва сировини, що викликана коливанням цін на цукор, борошно та какао-боби протягом року;

- сезонність виробництва готової кондитерської продукції: восени та взимку попит на кондитерські вироби зростає, а отже, зростають й обсяги виробництва .

Україна характеризується високою концентрацією кондитерських підприємств, так у період 2019-2024 рр. в Україні функціонує понад 800 кондитерських підприємств.

Основними лідерами українського кондитерського ринку за обсягом продукції є: Рошен, Харківська Бісквітна Фабрика (ХБФ), АВК, Монделіс Україна, Конті, Світоч, ЖЛ, Деліція, КБФ, Квітень, Крафт, Лагода, Одеса, Полтава, Ромни, Світ ласощів, Екотехніка, Грона, Мир, Лукас та інші.

Варто відзначити, що на фоні високої конкуренції на внутрішньому ринку українських кондитерських виробів, підприємства відшукували нові ніші та способи підвищення конкурентоспроможності. Зокрема, за кодами СКП (статистична класифікація продукції) виділяють три основних сегменти: борошняні кондитерські вироби, цукристі кондитерські вироби та шоколадні вироби і какао-порошок. Найбільш значну частку у грошовому вимірі складає сегмент шоколадних виробів і какао (41,3%), за ним йдуть борошняні вироби (37,1%) та цукристі вироби (21,6%).

Розподіл сегментів кондитерського ринку між зазначеними групами у натуральному вимірі набуває трохи іншої динаміки: 41,4% припадає на борошняні кондитерські вироби, 32,0% на цукристі, та 26,6% на шоколадні вироби і какао.

Аналіз структури кожного сегмента свідчить про те, що в сегменті борошняних кондитерських виробів найбільшу частку становить солодке печиво і вафлі (близько 73%), а найбільший динамічний ріст останніми роками спостерігається у виробництві галет, крекерів, тортів і тістечок (120%). Практично всі кондитерські фабрикикладають особливий інтерес у розвиток шоколадної групи: шоколаду в плитках, пасти, шоколадних цукерок, батончиків та інших виробів з вмістом какао.

За способом виходу на ринок кондитерські підприємства можна поділити на три категорії. Деякі компанії розвиваються завдяки іноземним інвесторам, інші залучають внутрішні інвестиції, а треті ставлять на успішну власну діяльність.

Невеликі підприємства уникають прямої конкуренції з великими компаніями та шукають вільні ніші в регіонах. Поряд з гігантами кондитерської промисловості на ринку діють невеликі підприємства, які в основному спеціалізуються на випуску цукристих та борошняних

кондитерських виробів у невеликих обсягах, зазвичай від 1 до 10 тисяч тонн на рік. Зазвичай їх продукція продається на місцях або в сусідніх регіонах.

Загалом, 68,4% підприємств спеціалізуються на виробництві борошняних кондитерських виробів, 22,9% - на виробництві цукристої і шоколадної продукції, тоді як лише 8,7% виробляють решту кондитерських виробів.

При високій конкуренції виробники кондитерських виробів орієнтуються на розвиток спеціалізації та створення нових брендів, щоб виділитися на ринку і привернути увагу споживачів. Також вони активно розширюють асортимент продукції, звертаючи увагу на преміум-сегмент, де відбувається зростання обсягів споживання.

За аналізовані 3 роки кількість підприємств, що займається виробництвом представлених в таблиці видів кондитерської продукції знизилась. Особливо стрімке падіння спостерігається в 2022 році. Кількість виробників, що виробляють шоколад та цукерки за три роки зменшилась на 40 підприємств, або 11,2%. Значно більше падіння спостерігається серед кількості виробників печива, інших борошняних виробів та тортів. 187 суб'єктів господарювання припинили виробництво даного виду продукції, що становить майже 22%.

Із загальної кількості підприємств виробників цукрових кондитерських виробів у 2022 році 55,8% відносились до категорії ФОП, тоді як виробників борошняних кондитерських виробів серед даної категорії було 68,7%.

В структурі виробників кондитерських виробів різних видів найбільшу частку становлять малі підприємства. Такими є майже 87% виробників цукрових та шоколадних кондитерських виробів, з них 86,6% є мікропідприємствами. Серед виробників сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок частка малих підприємств становить 93%, з них мікропідприємств – 88%.

Аналіз індексів виробництва продукції показав незначні коливання виробництва, окрім 2022 року, що зумовлено початком бойових дій в Україні. В 2022 році обсяги виробництва кондитерської галузі впали на майже на 26%.

Єдиним підприємством яке здійснює в м. Ізмаїл діяльність з виробництва кондитерських виробів є ТОВ "МЕГА-ЛЮКС". КВЕД 10.72 - виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання. Виробника цукрових та шоколадних виробів у даному місті немає. Тому вважаємо, що виходячи із сучасних тенденцій розвитку кондитерського виробництва, а також відсутністю прямих конкурентів на місцевому ринку - доцільним будівництво підприємства з виробництва шоколадних виробів, які б відображали колорит даного міста.

Мета будівництва підприємства – встановити оптимальні технологічні схеми кожного виробництва, визначити режими роботи цехів і виробництва, визначити потребу виробництва у сировині, таропакувальних матеріалів, обладнання, виробничих площах та ін.

Асортимент кондитерських виробів вибрано таким чином, щоб найбільш повно задовольнити потреби населення з врахуванням наявної традиційної, нетрадиційної і місцевої сировини.

З урахуванням необхідної площі для розміщення необхідного обладнання, а саме: потоково-механізованої лінії для виробництва куполоподібних цукерок типу «Трюфелі», 1100,0 кг/зм.; механізованої поточної лінії для виготовлення пралінових цукерок ШПФ-22, 6000,0 кг/зм; агрегату для виливання корпусів цукерок в жорсткі форми «Вінклер і Дюннебір» - 9360 кг/зм, а також необхідності розміщення адміністративного персоналу - загальна площа будівництва становить 72 м в довжину та 24 м в ширину, 3 поверхи. Отже, загальна площа будівництва становить - 1728 м² Для оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості проекту будівництва кондитерського підприємства у м. Ізмаїл використовувалися

наступні показники (з урахуванням фактору часу по комерційній ставці дисконту): чистий приведений дохід NPV (Net Present Value); чиста поточна вартість проекту NPV, індекс дохідності (ІД); Період окупності Ток інвестицій.

Проведені розрахунки свідчать про економічну доцільність проекту. При розмірі інвестицій 161802,84 грн., повному завантаженню виробничих потужностей та роботи підприємства у 2 зміни та коефіцієнті дисконтування інвестицій 1,28 строк їх окупності становитиме більше одного року, індекс дохідності інвестицій на другому році проекту сягне 1,1. Рівень рентабельності виробництва становить 10%.

При песимістичному розвитку подій (зниженні купівельної спроможності населення та нерівномірної роботи підприємства) чистий прибуток від виробничої діяльності буде становити 61615,96 тис.грн., рентабельність виробництва 5%, термін окупності інвестицій майже 5 років (4,74).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1560-12>.
2. Закон України «Про режим іноземного інвестування» [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/93/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджменту / І.А.Бланк. Т.1. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. – 536 с.
4. Боярко І.М., Гриценко Л.Л. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 400 с. ISBN 978-611-01-0002-1.
http://pidruchniki.com/17061002/investuvannya/efektivnist_investitsiy_printsipi_ot_sinki.
5. Романова Т.В., Кучер Я.В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Ефективна економіка 2014. № 11.
URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3538>.
6. Особливості і оцінка інвестиційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Д.В. Воловик, Н.І. Демчук // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2014. – Вип. 22. – С. 335-339. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZnpPdatu_2014_22_77.
7. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І. Методика і методологія економічного аналізу: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 430 с.
8. Інвестування: підручник / Л.О. Омелянович, О.В. Веретенникова, О.Ю. Руденко, Д.В. Фірсов; за ред. Л.О. Омелянович. – К.: Знання, 2012. – 278 с.
9. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.

10. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 3-тє вид, випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 483 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
11. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І.С., Гончаренко О.М. та ін.; за заг. ред. І.С. Лапіної. – Одеса: Атлант, 2016. – 313 с.
12. Правик Ю.М. Інвестиційний менеджмент: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 431 с.
13. Гузенко О.П. Проектне фінансування (практикум): Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 336 с.
14. Петухова О.М. Інвестування [текст] навч. посіб. / О.М. Петухова. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 336 с.
15. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання – Прес, 2003. – 622 с. – (КНУ ім. Т. Шевченка 170 років).
16. Міжнародна інвестиційна діяльність: нав. посіб. для студ. ВНЗ / І.Г. Єгорова, Г.І. Матукува, Я.О. Ізмайлов, А.В. Куценко, С.І. Мацюр; МОНУ. – Кривий Ріг.
17. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства / Феєр О.В. // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 256-259.
18. Карпінська Г.В. Іоргачьова К.Г., Гордієнко Л.В., Кулькіна І.В. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості промислового підприємства (На прикладі ТОВ "Солодка Мрія - Вінниця). *Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу: монографія* / [Басюркіна Н.Й., Белали Н.С., Карпінська Г.В. та ін.]. Одеса, ОНАХТ. 220. С. 113-121
19. Карпінська Г.В. Диспропорції розвитку галузевої структури підприємницького сектору України. *Ефективна економіка*. №1, 2024. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.56> URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2902/2938>

20. Карпінська Г.В. Інформаційно-комунікаційні технології як складова підприємницького середовища та домінанта адаптації бізнес-процесів підприємств в умовах впливу кібер-фізичних систем. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. № 1-2 (314-315), 2024. С. 92-102

21. Карпінська Г.В. Імперативи інформаційно-комунікаційної складової рефлексивно-активного середовища підприємництва для адаптації управління бізнес-процесами в умовах впливу кібер-фізичних систем. *Ефективна економіка*. №2, 2024. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.42>

22. Business Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html>.

23. Рач В. А. Особливості комерційного аспекту проектного аналізу регіональних освітніх проектів / В.А.Рач, А.Ю.Борзенко-Мірошніченко // Управління проектами та Розвиток виробництва: Зб. наук. пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. – № 1(33). – С. 112-119.

24. I.Hurjui, M.C.Hurjui Investment projects: general presentation, definition, classification, characteristicsthe stages. The Annals of The «Ștefan cel Mare» University Suceava. No. 8, 2008. P. 92–98.

25. Пересада А.А. Інвестиційний аналіз: підручник / А.А.Пересада, Т.В.Майорова, С.В.Онікієнко, Ю.М.Коваленко, С.В. Урванцева // Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім.В.Гетьмана» – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К., 2008. – 544 с.

26. Аналіз і розробка інвестиційних проектів : навч. посібник / [І. І. Цигилик, С. О. Кропельницька, М. М. Білий, О. І. Мозіль]. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.

27. Ковальчук Т.М., Вергун А. І. Фінансовий аналіз у системі управління реальними інвестиціями: монографія / Т.М. Ковальчук, А.І. Вергун – Чернівці : Чернівецький нац.. ун-т 2011. – 246 с.

28. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2006. – 424 с.
29. Гуткевич С. А. Управление инвестиционным процессом в аграрной сфере / С. А. Гуткевич. – К. : ИАЭ УААН, 2000. – 267 с.
30. Загородній А. Г. Інвестиційний словник : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів : Бескид, Біж, 2005. – 511 с. – (Наук.-метод. центр вищ. освіти М-ва освіти і науки України).
31. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / [П. Т. Саблук, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська та ін.] ; за ред. М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 478 с.
32. Майорова Т. В. Інвестиційне кредитування : навч. посібник / Т. В. Майорова, А. А. Пересада. – К. : КНЕУ, 2002. – 271 с.
33. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент : навч. посібник / В. Г. Федоренко. – [2-ге вид., доп.]. – К. : МАУП, 2001. – 280 с.
34. Meyer Claus. Kunden-Bilanz-Analyse der Kreditinstitute / Claus Meyer. – Stuttgart : Schäffer Verlag, 1989. – 255 s.
35. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації / А.Ф. Гойко. – К. : ВІРА-Р, 1999. – 320 с.
36. Кузнєцова А.Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності : [монографія] / А.Я. Кузнєцова. – Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2005. – 320 с.
37. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
38. Проектне фінансування : [підручник] / [А.А. Пересада, Т.В. Майорова, О.О. Ляхова]. – К. : КНЕУ, 2005. – 736 с.
39. Проектний аналіз : [навч. посібник] / [В.С. Рижиков, М.М. Яковенко, О.В. Латишева та ін.] ; за ред. В.С. Рижикова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 384 с

40. Рябих Д.А. Процедури оцінки інвестиційних проектів при проектному фінансуванні / Д.А. Рябих // Фінансовий ринок України. – 2008. – № 9. – С. 173–183.

41. Сатир Л.М. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності підприємства / Л.М. Сатир // Всеукраїнський науково- виробничий журнал. – 2012. – № 3 (13). – С. 82–86.

42. Соболев В.М. Оцінка економічної ефективності альтернативних інвестиційних проектів у сучасних умовах / В.М. Соболев // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2008. – № 120. – С. 152–157.

43. Куклік К.А. Проектне фінансування як фактор сприяння розвитку підприємств через реалізацію інвестиційних проектів / К.А. Куклік // Наукові праці. – 2011. – № 39. – С. 66–70.

44. Жуков В.В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проектів / В.В. Жуков // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2017. - Вип.13 ч.1. - С.100-105

45. Карпов В.А., Басюркіна Н.Й., Горбаченко С.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І. Проектний аналіз : навч. посібник / за ред. проф. Карпова В.А. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 324 с.

46. Методи проведення спеціальних економічних розрахунків : підручник / Осіпов П.В., Басюркіна Н.Й., Дудка Т.В. та ін.; під ред. д.е.н., проф. Осіпова П.В. Одеса : Друк, 2010. 262 с.

47. Підприємництво та торгівля у розвитку інноваційно-інвестиційної моделі економіки України ХХІ сторіччя: монографія / [Н. Й. Басюркіна, Я.Г. Верхівкер, А. В. Гріщенко та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Н.Й. Басюркіної; Одеський національний технологічний університет. Івано-Франківськ : Супрун В.П., 2025. 323 с.

48. Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення /[Басюркіна Н.Й. та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Басюркіної Н.Й.; Одеський нац. технологічний ун-т. Ів.-Франківськ : ОНТУ, 2023. 467 с.

49. Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. к.е.н. Бровкіної Ю.О. Одеса : ОНАХТ, 2020. 218 с.

50. Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2019. 226 с.

51. Економічні трансформації бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2018. 288 с.

52. Привабливість харчового бізнесу в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2017. 192 с.

53. Басюркіна Н.Й. Агропромислові формування в забезпеченні продовольчої безпеки : монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2013. 441 с.

54. Басюркіна Н.Й. Дудка Т.В., Меліх О.О. Адаптація харчових підприємств України до нестабільних умов господарювання : Монографія // Одеса : ОНАХТ, 2013. 160 с.

55. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра студентами спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» освітньої програми «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна. Одеса: ОНТУ, 2024. 20 с.

Додаток А

Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра - Торговельного підприємництва, товарознавства та управління
бізнесом

Ступінь вищої освіти - перший (бакалавр)

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

до кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: **«Оцінка інвестиційної привабливості проекту будівництва
підприємства з виробництва кондитерських виробів в м. Ізмаїл»**

Мета дипломної роботи

систематизація, узагальнення та вдосконалення теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання інвестиційної привабливості проекту будівництва підприємства з виробництва кондитерської продукції в м. Ізмаїл.

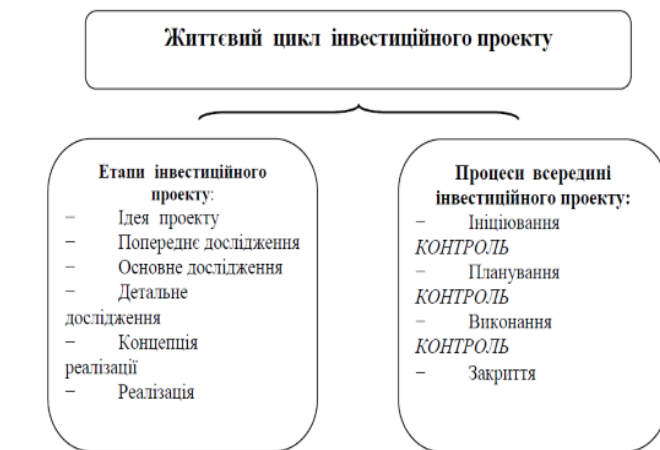

Завдання дипломної роботи :

- дослідити теоретичні та методичні засади щодо розкриття сутності та класифікаційних ознак інвестиційних проектів, а також оцінювання їх економічної ефективності;
- проаналізувати сучасні тенденції, проблеми виробничої та збутової діяльності підприємств кондитерської галузі України, а також рівень конкуренції на вітчизняному та локальному рівнях з позиції доцільності здійснення проекту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл,
- провести техніко-економічне обґрунтування і розрахунки щодо реалізації проекту будівництва кондитерського підприємства в м. Ізмаїл.

Відповідність між етапами і процесами інвестиційних проектів

Характеристики умов інвестиційної привабливості проекту

Ознаки проекту	Умови інвестиційної привабливості	Вид аналізу, що застосовується
1	2	3
Технічна та технологічна життєздатність проекту	1. Наявність можливостей матеріально-технічного забезпечення 2. Наявність (або можливості підготовки) кадрів відповідної кваліфікації 3. Прийнятні витрати на здійснення проекту 4. Забезпеченість технологіями та устаткуванням, потужностями 5. Можливість збільшення обсягів виробництва 6. Зручність місця розташування з огляду на інфраструктуру, права власності на землю, можливість отримання ліцензій, дозволів на земельні ділянки	Технічний аналіз

Характеристики умов інвестиційної привабливості проекту

Політико-економічне, правове, соціокультурне оточення	1. Відповідність цілей проекту напрямкам розвитку, що визначені урядом як пріоритетні 2. Стимулююча державна політика 3. Наявність чіткої нормативно-правової бази у межах якої реалізовуватиметься проект Низький рівень інфляції Доступна вартість кредитів Стабільне передбачуване оточення	Інституційний аналіз
Внутрішнє середовище	1. Відповідність цілей проекту інтересам учасників 2. Наявність необхідної для реалізації проекту організаційної структури підприємства	
Соціальна ефективність	1. Відповідність проекту культурним традиціям населення регіону, підтримка проекту населенням регіону Позитивний вплив соціального середовища на можливість реалізації проекту та одержання очікуваних результатів 3. Позитивні соціальні наслідки реалізації проекту (збільшення кількості робочих місць у регіоні, поліпшення культурно-побутових умов працівників, зростання рівня здоров'я населення, економія вільного часу) Позитивний вплив проекту на виробників, постачальників, інших учасників проекту	Соціальний аналіз

Характеристики умов інвестиційної привабливості проекту

Комерційна спроможність	1. Можливість реалізації проектної продукції на обраному ринку, конкурентоспроможність проектної продукції 2. Можливість отримання доходу, рівень якого дозволить покрити проектні витрати та задовольнити інтереси інвесторів Наявність організацій, які ведуть перспективні науково-технічні розробки, що можуть бути використані для проекту 4. Сприятлива демографічна ситуація в регіоні 5. Сприятливі природні умови (наявність сировинних та енергетичних ресурсів та можливість їх раціонального використання) 6. Сприятливі економічні умови (економічний розвиток країни, збалансована структура розподілу доходів та витрат на споживання) 7. Сприятливі політичні умови (контроль держави за додержанням нормативних актів, вплив на політику громадських організацій)	Комерційний аналіз
-------------------------	--	--------------------

Характеристики умов інвестиційної привабливості проекту

Фінансовий стан об'єкта інвестування	1. Ліквідність підприємства (відповідність балансу умовам ліквідності) 2. Нормальна фінансова стійкість підприємства 3. Прибутковість (зростання рентабельності) 4. Висока ділова активність (прискорення оборотності оборотних активів) 5. Позитивна динаміка обсягів і структури майна та джерел його утворення	Фінансовий аналіз
Ефективність проекту	Виконання умов абсолютної (відносної) пріоритетності проекту за показниками: Рентабельності інвестицій Періоду окупності Чистої теперішньої вартості Внутрішньої норми дохідності Індексу рентабельності	

Зміст методів оцінки інвестиційних проектів

Метод оцінки інвестиційних проектів	Зміст методу
1	2
Методи оцінки в умовах визначеності	
Метод чистої приведеної вартості (NPV)	Дисконтування грошових потоків за ставкою, що відбиває очікуваний рівень позичкового відсотка на фінансовому ринку.
Метод визначення строку окупності інвестицій (PP)	Визначення тривалості періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі інвестицій.
Метод оцінки внутрішньої норми прибутковості інвестицій (IRR)	Визначення ставки дисконтування, за якої чиста приведена вартість дорівнює нулю.
Метод оцінки індексу рентабельності (PI) і коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR)	Оцінка відношення дисконтованого чистого доходу до стартових інвестицій (IP), оцінка відношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій (ARR).

Зміст методів оцінки інвестиційних проектів

Методи оцінки в умовах невизначеності	
Метод кращого стану	Модифікація методу чистої поточної вартості для умов невизначеності. Застосовується ставка дисконтування з урахуванням виправлення на ризик.
Модель оцінки капітальних активів (CAPM). Теорія цін акцій	Оцінка можливостей прибутковості портфеля цінних паперів загалом. Обмеженням є те, що модель розрахована на один інвестиційний період, немає припущень щодо ризику і прибутковості з часом.
Арбітражна теорія оцінки	Не припускає оцінки ефективності інвестиційного портфеля в термінах середньої прибутковості стандартного відхилення, а також допускає, що на прибутковість активів може впливати не єдиний фактор – ринковий ризик, а декілька (приріст промислового виробництва, приріст очікуваної інфляції, несподівана інфляція тощо).

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГАЛУЗІ

Кількість кондитерських підприємств, од

Рік	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість підприємств	1000	950	900	870	850	830

Рівень споживання кондитерських виробів в Україні за період 2019-2024 рр., кг/1 люд.

Номенклатура виробництва	Роки					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Пухрові вироби, кг	2,9	2,8	2,7	2,8	2,9	3,0
Шоколадні вироби, кг	4,0	4,2	4,1	4,3	4,5	4,7
Борошняні кондитерські вироби, кг	33,0	34,0	35,0	35,5	36,0	36,5

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГАЛУЗІ

Кількість діючих підприємств, що здійснюють виробництво
кондитерської продукції різних видів

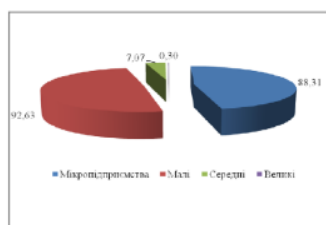
Продукція	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	абс.	відн.
Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів					
Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	357	350	317	-40	-11,2
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання.	852	795	665	-187	-21,9

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГАЛУЗІ

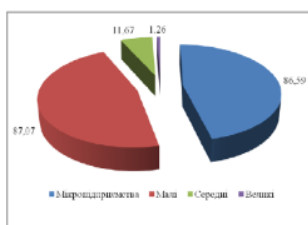

Розподіл кондитерських підприємств за номенклатурою та
розміром

Категорія підприємств	Виробництво сухарів, печива, тортів (борошняних кондитерських виробів)	Виробництво шоколаду та цукрових кондитерських виробів
Мікропідприємства	544	239
Малі	616	276
Середні	47	37
Великі	2	4

Виробники борошняних кондитерських виробів

Виробники шоколадних та цукрових виробів

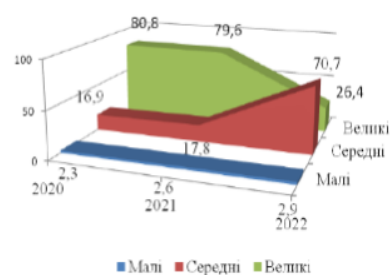

Рис. 23. Частки реалізованої кондитерської продукції за категоріями підприємств, %

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГАЛУЗІ

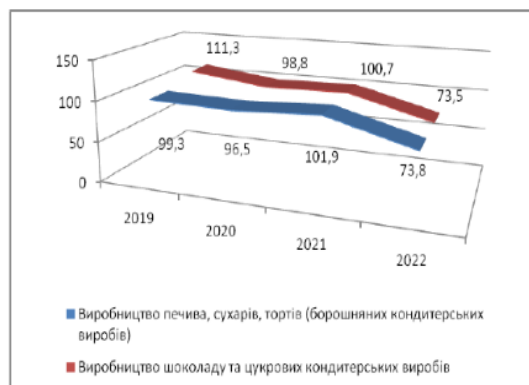

Рис. 2.2. Динаміка виробництва кондитерських виробів, %

Рис. 2.4. Динаміка цін на печиво та вафлі в Україні

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М. ІЗМАЇЛ

Кошторис витрат на придбання обладнання				
№	Найменування обладнання, марка	Кількість одиниць, шт	Ціна з ПДВ одиницю, тис. грн	Вартість, тис. грн
1	Механізована поточна лінія для виготовлення пралінових цукерок ШПФ-22	1	2400	2400
2	Агрегат для виливання корпусів цукерок в жорсткі форми «Вінклер і Донтебір»	1	2000	2000
3	Потоково-механізована лінія для виробництва куполоподібних цукерок типу «Трюфелі»	1	2200	2200
Всього витрат на придбання обладнання				6600,0
4	Монтаж нового обладнання (15 % від вартості нового обладнання);			990,0
5	Транспортно-заготівельні витрати (5% від вартості нового обладнання);			330,0
6.	Капітальні вкладення на обладнання			7920,0

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М. ІЗМАЇЛ

Розгорнутий асортимент продукції, що планується виготовляти

Найменування виробів	Виробітка				Вид загортки, фасування
	змінна, т	добова, т.	т	%	
Цукерки шоколадні					
Дунайська казка	6,0	12,0	3000	51,3	«в затяжку»
Ізмаїльські вечори	4,7	9,4	2350	40,2	«в затяжку»
Ізмаїльський романс	1,0	2,0	500	8,5	«в затяжку»
Всього	11,7	23,4	5850	100	-

Розрахунок річного обсягу виробництва у вартісному виразі

Найменування виробу	Річний обсяг виробництва, тонн	Оптова ціна під-присмства, тис. грн./т	Вартість (ТП) річного обсягу продукції, тис. грн.
Цукерки «Дунайська казка»	3000	361,01	1083039,79
Цукерки «Ізмаїльські вечори»	2350	120,81	283908,83
Цукерки «Ізмаїльський романс»	500	566,40	283198,44
Усього	5850		1650147,07

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М. ІЗМАЇЛ

Калькуляція собівартості запланованого річного обсягу продукції

Найменування статей витрат	Обсяг випуску продукції					
	на 1 т, тис. грн	на річний обсяг т, виробництва, тис. грн	на 1 т, тис. грн	на річний обсяг т, виробництва, тис. грн	на 1 т, тис. грн	на річний обсяг т, виробництва, тис. грн
		3000		2350		500
Сировина, матеріали, тара	312,48	937440,00	100,30	235705,00	490,58	245290,00
Енергетичні ресурси	5,52	16560,00	5,52	12972,00	5,52	2760,00
Заробітна плата основна	0,14	430,56	0,18	430,56	0,86	430,56
Заробітна плата додаткова	0,04	129,17	0,05	129,17	0,26	129,17
Відрахування на соціальні заходи	0,04	123,14	0,05	123,14	0,25	123,14
Затрати на утримання та експлуатацію обладнання	0,09	279,87	0,12	279,87	0,56	279,87
Амортизація		872,00		872,00		872,00
Загальновиробничі витрати	0,09	279,87	0,12	279,87	0,56	279,87
Інші витрати	0,11	335,84	0,14	335,84	0,67	335,84
Виробнича собівартість	318,53	956450,44	106,49	251127,44	499,26	250500,44
Адміністративні витрати	0,11	335,84	0,14	335,84	0,67	335,84
Витрати на збут	9,56	28693,51	3,19	7533,82	14,98	7515,01
Повна собівартість	328,19	985479,79	109,83	258997,10	514,91	258351,29
Всього	361,01	1084027,77	120,81	284896,81	566,40	284186,42

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З
ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М.
ІЗМАЇЛ

Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту
(оптимістичний варіант)

Показники	Період реалізації проекту, роки				
	1	2	3	4	5
Товарна продукція, тис. грн.	1650147,07	1650147,07	1650147,07	1650147,07	1650147,07
Витрати, тис. грн., в т.ч.	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18
Амортизація	4430,40	3367,10	2559,00	1944,84	1478,08
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн.	161802,84				
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	147318,89	147318,89	147318,89	147318,89	147318,89
Податок на прибуток, тис. грн.	26517,40	26517,40	26517,40	26517,40	26517,40
Чистий прибуток, тис. грн.	120801,49	120801,49	120801,49	120801,49	120801,49
Грошовий потік, тис. грн.	125231,89	124168,59	123360,49	122746,33	122279,57
Коефіцієнт дисконтування	1,26	1,59	2,00	2,52	3,18
ЧПТ, тис. грн.	99390,39	78211,51	61668,65	48699,71	38503,59
Сумарний грошовий потік, тис. грн.	99390,39	177601,90	239270,55	287970,26	326473,84
Прискіп ЧПТ по відношенню до інвестицій	-62412,45	15799,06	77467,71	126167,42	164671,00
NPV, тис. грн.	15799,06				
Середній ЧПТ, тис. грн.	65294,77				
Період окупності Ток, рік	1,34				
Індекс доходності ІД	1,10				

ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ПІДПРИЄМСТВА З
ВИРОБНИЦТВА КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В М.
ІЗМАЇЛ

Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту
(песимістичний варіант)

Показники	Період реалізації проекту, роки				
	1	2	3	4	5
Товарна продукція, тис. грн.	1577969,588	1577969,588	1577969,588	1577969,588	1577969,588
Витрати, тис. грн., в т.ч.	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18	1502828,18
Амортизація	4430,40	3367,10	2559,00	1944,84	1478,08
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн.	161802,84				
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	75141,41	75141,41	75141,41	75141,41	75141,41
Податок на прибуток, тис. грн.	13525,45	13525,45	13525,45	13525,45	13525,45
Чистий прибуток, тис. грн.	61615,96	61615,96	61615,96	61615,96	61615,96
Грошовий потік, тис. грн.	60046,36	64983,06	64174,95	63560,79	63094,03
Коефіцієнт дисконтування	1,26	1,59	2,00	2,52	3,18
ЧПТ, тис. грн.	52417,74	40931,63	32081,45	25217,80	19867,15
Сумарний грошовий потік, тис. грн.	52417,74	93349,37	125430,82	150648,62	170515,77
Прискіп ЧПТ по відношенню до інвестицій	-109385,09	-68453,46	-36372,02	-11154,22	8712,93
NPV, тис. грн.	8712,93				
Середній ЧПТ, тис. грн.	34103,15				
Період окупності Ток, рік	4,74				
Індекс доходності ІД	1,05				

